Poštnina plačana v gotovini | Leto LVI. | V Ljubljani, v soboto, dne 16. junija 1928. | Št. 136. | Posamezna številka 2 Din

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za inozemstvo 140 D

SLOVENEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp. petit-vrsta mali oglasi po 1·50 in 2 D, večji oglasi nad 45 mm višine po Din 2·50, veliki po 3 in 4 Din, v uredniškem delu vrstica po 10 Din
Pri večjem naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana pisma se ne sprejemajo — Uredništva telefon št. 2050, upravništva št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 — Čekovni račun: Ljubljana štev. 10.650 in 10.349 za inserate, Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Ali je Kina vstala?

Skromno je bilo število tistih, ki so verjeli, da se bo japonski narod v tako kratkem času povzpel tako visoko; saj je minilo komaj dobrega polstoletja, odkar obstojajo Japonci tudi drugače kot narodnosten pojem, odkar so na potu, da so se trgovsko in industrijsko razvili, vojaško organizirali, spremenili upravo, se pomnožili in končno postali velesila, ki se napihuje in da ne poči, seza v svojem skrajnem nacijonalizmu po tuji — v prvi vrsti po kitajski zemlji. Ali bo ta Japonska s svojim imperijalizmom zadnji povod, da se začne rojstno stoletje neprimerno številnejšega kitajskega naroda, ali pa bo velika civilizacija pomandrala množice?

Skromno je bilo število tistih, ki so verjeli, da je tudi združena Kitajska na pohodu. Preveč je bilo zmešnjav; vsaka evropska velesila je bila na kakem koncu važno »zainteresirana«; Amerika gleda po načelu »svobodnih vrat« že od prvih njenih predsednikov na Kitajsko tudi s svojimi očmi. In Združene države severne Amerike so danes prva velesila na svetu! Poleg teh je pristopil posebno po vojni tretji režiser — sovjetska Rusija, znana pod preizkušenimi metodami, kako se delajo zdražbe, kje je treba potipati, da je ljudstvo tembolj razdraženo. Da — zdelo se je, da bo sovjetska propaganda s severa glavno torišče medsebojnih bojev. Proti komunistom! je bilo nazadnje geslo severnega in južnega bojnega tabora. Da Japonska v aktivnosti ne sme zaostajati, so dejali Japonci, da zahteva že zdrav japonski državni razum. Že radi tega ne, ker ima sedanja vlada velike notranje težkoče in je treba obrniti pozornost drugam. Še važnejša je Mandžurija sama na sebi. Je važna vojaško-politično, ker so tu vrata, skozi katera gre sovjetizem na Korejo in Japonsko; je veliko polje japonskega izseljevanja, ki prihajajo in odhajajo, otovorjeni z ogromnimi surovinami za japonsko industrijo, obenem pa nalagajo kapital v tamošnje naprave, ki gredo danes v visoke milijarde. Kdo bi se torej upal biti prerok in napovedoval, da bo ogromna Kitajska, razdvojena in razdeljena na vse mogoče interesne sfere mogočnih velesil, notranje v kleščah prepirajočih se generalov, dosegla cilj, katerega ni mogla v vstajah in revolucijah niti preteklega, niti v začetku sedanjega stoletja?!

In vendar je šlo; kitajska narodna revolucija je na zmagovitem pohodu — Japonska pa se odmika — vse kot v filmu. Južni poveljnik Čangkajšek si je vzel za končni obračun s severnimi vazali Japonske pohod ob železniški progi Nanking—Tientsin. Demoralizirana armada Čangcolina in po poglavarjih-roparjih izsesano prebivalstvo se ni moglo upirati. Japonska je bila v skrbeh in v aprilu se je odločila vlada Tanake, da pošlje v Kitajsko vojne ladje in čete, »v varstvo japonskega življenja in premoženja«. 26. aprila vkorakajo Japonci v Tsinanfu, a 1. maja jih preženejo Kitajci skoro brez boja. 7. maja odpošljejo Japonci Čangkajšeku oster ultimat: Kaznuje naj svoje častnike, razoroži čete, ki so streljale na Japonce, prepove naj protijaponsko propagando in očisti okolico kitajskih čet. Japoncem je predvidena še ena vojaška sreča v tem mestu. Medtem prodre Čangkajšek, zavzame sam Tsinanfu, padeta Peking in Tientsin; Čangcolinovi kosi razbite armade beže na vse kraje, general sam plača svojo nacijonalno pustolovščino z glavo. Te dni se je dokončala zmagovita revolucija južnokitajske narodne armade in politika se je znašla pred dejstvom, da je za enkrat konec kitajske državljanske vojne, da je tu združena Kitajska. Ali se piše znova zgodovina?

Skromno je bilo število tistih, ki so mogli predvidevati tako hiter potek dogodkov; brez dvoma bo še skromnejše število onih, ki bodo znali odgovoriti na vprašanje: Kaj sedaj? Če je s tem Kitajska narodnostno prebujena tako, da se zavedajo kitajski milijoni narodne skupnosti, skupne usode in bodočnosti, potem vstaja na daljnem vzhodu doba, pomembnejša od svetovne vojne za Evropo. Saj so to sto- in sto milijoni, katerim je manjkala le edinost, da niso odločevali o Aziji in morda tudi že o Evropi. Ali pa nimamo opraviti z zmago kitajske narodne zavesti, ampak ameriškega dolarja, ki je zapovedal Japonski trobiti na umik, ne nastopiti s pojačenimi vojnimi silami in prepustiti medsebojni obračun Kitajcem samim? Bodi prvo ali drugo; svetovnega pomena ni zanikati ne prvemu ne drugemu slučaju. Če je Kitajska vstala, je vstal ogromen vzhod rumene nevarnosti; če je zmagala izključno Amerika, imamo nov dokaz, da se je dolar popolnoma vgnezdil v neizmerne azijske planjave in v Tihi ocean, da je njegovo gospodstvo neomejeno! Ali pa končno niso izključena presenečenja čez noč, ko je na Kitajskem vse mogoče?

Stanje, kakršno je, mora ostati

r **Belgrad,** 15. jun. (Tel. »Slov.«) Popoldne ob 4 je romunski zunanji minister g. Titulescu sprejel v svojem stanovanju v »Palace-hotelu« belgrajske časnikarje. Po prisrčnem pozdravu je g. Titulescu dal sledečo izjavo:

»Razmerje med Jugoslavijo in Romunijo nosi obilježje tradicionalnega prijateljstva, katerega je skupno trpljenje za časa poslednje vojne še p ovno pojačalo. Ni potrebno to trpljenje opisovati. Dovolj je, da to ugotovimo.

Kljub vsem tem nevarnostim, katere je prebil razvoj naših držav, ni zgodovina zabeležila nobenih sporov med Srbijo in Romunijo. Od vseh zaveznikov je Jugoslavija tista, ki ima najdaljšo skupno mejo z Romunijo. Jugoslavija tvori s Češkoslovaško in Romunijo Malo antanto, ki je samo obrambna organizacija in organizacija za to, da se obvaruje novo stanje, ki ga je Evropa sebi dala po vojni. Končno imata Jugoslavija in Romunija skupne interese. Cilj vse naše politike in vsake akcije, ki bi se podvzela, je čuvanje miru v okviru mirovnih pogodb.

Mir je absolutno potreben za vso Evropo. To potrebo so ustvarili predvsem narodi, ki se zavedajo velikih posledic, ki jih je imela vojna. Zato je mir imperativna potreba, da se prepreči z vsemi silami delovanje tistih, ki bi škodovali delu na obnovi. Mir je duševno stanje. Vendar pa ne more priti do miru in se ne morejo ustvariti dela, ki bi popravila razdore po tolikih letih, če ne bi imeli popolnega zaupanja v stalnost stanja. Vsa Mala antanta goji to absolutno zaupanje.

Ravno tako za nas ni samo doktrina, da se mirovne pogodbe ne smejo spremeniti. To ni samo za nas doktrina, ki bi jo narekovala nacionalna zaslepljenost ali trdoglavost, to je v interesu vseh članov. To je pogoj miru, sine qua non. Sedanje mirovne pogodbe so v očeh nekaterih lahko nepotrebne. Vendar pa bi bilo to nekaj naravnega, ker so delo ljudi. Kdo bi pa mogel lahko napraviti mejo med dvema narodoma, ki jo delajo prepiri, interesi in čustva in ki ne bi takoj izzvala kritike, slične tisti, ki jo hočejo posamezniki danes naglašati proti dánašnjemu stanju? To bi služilo v čast zaveznikom v veliki vojni, ker se niso dali zavesti z zmago in ker niso v sebi potlačili glasu srca. Četudi se je povzročilo trpljenje z vzroki, ki nimajo nič skupnega s pravico, je vendar zato trpljenje vredno spoštovanja.

Bili bi žalostni, če bi šli nasprotniki v zaslepljenju tako daleč, da bi mogli prezreti politično akcijo in dejstvo, da je Mala antanta nedeljiva. Mala antanta je enotna in nedeljiva. V okviru pogodb se spoštujejo meje. Nobenega naroda ni, s katerim bi ne želeli imeti prijateljskega razmerja. V razpravi o naši teritorialni posesti odgovarjamo z dvema latinskima besedama, ki sta odločni in poslednji: Non possumus! Mala antanta napravlja vtis zatočišča kakega velikega pristanišča. Kadar je lepo vreme, lahko bi se vprašali: Kaj pa hoče ta dolga zgradba iz kamenja, ki s pravilnostjo svojih črt moti poezijo pokrajine? Pride pa burja in valovi, ki se ne brigajo za človeške želje. Preteče begajo in se lomijo ob kamenju, ki je tjakaj že od davna postavljeno in ki jih tam pričakuje. Voda v pristanišču pa je mirna, dokler naokrog divja vihar. Pristanišče, ki čuva zatočišče Male antante, je Evropa in mirnost, ki se jo ona trudi obdržati, je morje.

Če je Mala antanta s svojo navidezno mirnostjo prišla do tega, da jo kritizirajo kot neaktivno, je to dokaz, da je njen cilj dosežen. Ne maramo biti agresivni proti nikomur. Nasprotno, mi hočemo prijateljstvo vsega sveta. Mi nismo nasprotni drugim razen samemu sebi. Zdi se, da se pričenjajo na obzorju podčrtavati mali valovi. V znak naše solidarnosti stavljamo vsemu svetu na znanje te besede: Mi smo tu! Na ta način se bo dosegel naš drugi cilj. Ker je to v našem interesu in tudi v interesu vseh, kar posebno poudarjam, to je vse naša ambicija. Mi bomo srečni, da bomo ploskali vsem tistim, ki se bodo potrudili za mir storiti kaj več, kakor mi sami. Mi hočemo enostavno prijateljstva z vsemi deli.

Še enkrat hočem potrditi, da je Romunija od vseh držav tista, ki je najbolj zainteresirana na tem, da je razmerje med Italijo in Romunijo čim popolnejše, da bi miroljuben duh, ki preveva oba naroda, kakor tudi njihove velike skupne interese, skoro vzpostavili dobre zveze in dobro razmerje, ki ga želita obe državi, kakor tudi mi vsi.«

Na potu do premirja?

r **Belgrad,** 15. jun. (Tel. »Slov.«) Današnja seja narodne skupščine je bila v začetku precej burna. K zapisniku so govorili Janez Pucelj (SKS), Voja Lazič (zemlj.), Stjepan Radič (HSS), Pribičevič (SDS) in Puniša Račič, ki je izjavil, da je prišel do prepričanja, da je treba dovoliti dvoboj in da se bo takoj videlo, kako bodo še nekateri poslanci korajžni. Njihovi govori so zavzeli ves dopoldan, nato se je prešlo na dnevni red. K obtožnici je govoril Besarović. Nato je opozicija zahtevala poimensko klicanje poslancev. Navzočih je bilo 193 poslancev. Vsi tisti, ki niso prisostvovali, zgube dnevnice. Pribičevič se je v svojem govoru pritoževal, ker nista bila on in Stjepan Radič povabljena v dvor na banket.

Opozicija je očividno omagala v brezplodni borbi v parlamentu. Zato je zemljoradniški voditelj **Joca Jovanovič** danes prosil vse voditelje parlamentarnih skupin, da se sestanejo ter da se z ozirom na napetost med vladnimi strankami in opozicijo dogovorijo, kako bi prišlo do sporazuma. Vladna večina se je odzvala temu vabilu. Popoldne se je vršila seja voditeljev vseh parlamentarnih skupin. Od Jugoslovanskega kluba je prisostvoval dr. Hohnjec. Prevladovalo je pomirljivo razpoloženje. Jutri se bo sestala vladna četvorka. V ponedeljek se ponovno sestanejo zastopniki parlamentarnih skupin, da se končnoveljavno dogovore.

Klub NRS enoten

r **Belgrad,** 15. jun. (Tel. »Slov.«) Na današnji seji NRS kluba so se izvolili zastopniki še iz ostalih okrožij v klubov odbor. Dosegel se je popoln sporazum. V okrajih, kjer je bilo več radikalnih list, so se izvolili zastopniki za vsako tako listo. Sporazum med radikali je popoln. Tako so odstranjene vse ovire, ki so bile na potu za skupen nastop radikalov. Klubov odbor, ki je sedaj sestavljen iz zastopnikov radikalnih organizacij v vsej državi, bo v najkrajšem času pričel razpravljati o strankini reorganizaciji in o pritožbah iz posameznih okrajev.

Koroščev predlog v debati

r **Belgrad,** 15. jun. (Tel. »Slov.«) Na današnji seji fin. odbora se je ponovno razpravljalo o predlogu notranjega ministra dr. Korošca, da se nekaterim upravnim uradnikom povišajo doklade. Proti temu sta govorila Pribičevič in Pucelj, ki je napadal dr. Korošca. Za argumentacijo je uporabil nekatere slučaje, ki so se pripetili že pred leti, ko dr. Korošec ni bil minister. Jasno je, da taki Pucljevi argumenti ne morejo imeti nobene veljave. Za predlog je govoril črnogorski demokrat Čubrovič. O tem se bo razprava nadaljevala v ponedeljek popoldne.

Diplomati se odpravljajo

r **Belgrad,** 15. junija (Tel. »Slov.«) Romunski poslanik g. Titulescu je danes dopoldne v spremstvu zun. ministra g. dr. Marinkovića in romunskega poslanika g. Filodora obiskal grob pokojnega Pavla Marinkovića. Iz pietete nasproti svojemu prijatelju, pok. Marinkoviću je položil lep venec na njegov grob. Nato so gg. Titulescu, Marinković in Filodor odšli v Avalo. G. Titulescu je na grob neznanega junaka položil lovorov venec. Po tem aktu pietete in spoštovanja so si vsi trije ogledali okolico. Nato pa so se vrnili v Belgrad, kjer so se udeležili svečanega kosila v jockey-klubu. Popoldne je ga. Marinkovića priredila v svojem stanovanju čaj na čast g. in ge. Titulescu. Bil je povabljen diplomatski zbor in veliko število gostov. Zvečer pa je bil v domu kraljeve garde na Topčideru prirejen poslovilni banket, katerega so se udeležili min. predsednik g. Vukičević, notranji minister g. dr. Korošec ter poveljnik kraljeve garde g. Pera Živković.

1,200.000 dinarjev za krajevne železnice. Gospodarsko-finančni odbor ministrov je imel sejo, na kateri je razpravljal o dokladah za krajevne železnice. Kot prvi obrok je dovoljen kredit 1,200.000 Din.

Po milanskem atentatu

(Od našega stalnega dopisnika.)

Milan, v juniju.

Lepa plantaža z vodometom pred vhodom na velesejem deli trg Julija Cezarja na dva simetrična dela, ki ju sestavlja osem v polkrogu postavljenih lepih novih stavb. Pred zadnjo hišo na desni strani, torej tik pred vhodom na sejem, stoji električni kandelaber, okrog katerega je zbrana gruča radovednih ljudi, ki molče opazujejo kraj, kamor je bila postavljena usodna bomba. Kandelaber stoji čisto ravno pokonci, le podstavka iz litega železa, ki ga je raznesla v njem skrita bomba, mu manjka. Železna ograja, obložena z venci, kakršne vidiš le na grobovih, te spominja, da se je tu odprl grob dvajsetim osebam.

»Viva il re!« je zaorila nepregledna množica na stolnem trgu, ko se je po atentatu prikazal kralj na balkonu kraljevske palače. »Viva il duce!« so se zagnali vmes razgreti fašisti in prišlo je celo do hudega prerivanja med monarhisti in mussolinijevci. Še danes vidiš po milanskih zidovih lepak: »Viva la monarchia!« Na Cezarjevem trgu ni šlo torej za priljubljenega Viktorja Emanuela III., ampak za monarhijo. Ni slučajno, da je kmalu po atentatu pričela izhajati revija »Monarhija« z nalogo, da tudi znanstveno in z vsedržavnega vidika dokaže potrebo monarhije, ki je v premnogih Italijanih slonela le na čuvstvenosti, na večji ali manjši simpatiji do posameznih vladarjev iz savojske hiše.

Zdi se, da je vprašanje »kralj ali imperator« po milanskem atentatu stopilo v ozadje, ali vsaj Mussolini ga je spretno potisnil nazaj. Kakor vsi atentati med maso silno dvignego simpatije do napadenega vladarja, tako je milanski toliko bolj povečal priljubljenost Viktorja Emanuela med tako čuvstvenim italijanskim narodom. Mussolini je takoj obrnil plašč in danes zaključujejo Turati in drugi fašistovski tajniki svoje govore z »Viva il re!«, potem šele »Viva il duce!« Končno pa je gotovo, da Mussolini ne smatra za potrebno vreči kraljevske monarhije za dosego svojih ciljev. Saj ga veliko ne ovira. Prav v zadnjem času je lepo na tihem zginil s tobakaren in javnih uradov enotni državni grb in bil nadomeščen z novim, ki ga sestavljata kraljevi in fašistovski; nagnjena sta sicer drug od drugega, a prostora je na plošči dovolj za oba. In kralj je podpisal tudi novi volivni red, ki definitivno odpravlja parlament, dasi je proti njemu nastopilo 52 senatorjev z odločnim poudarkom, da novi volivni red krši prerogative krone. Čemu torej izzivati z odpravo monarhije težkih pretresljajev, katerih dalekosežnosti ni mogoče premeriti? Končno se tudi odgovornost deli na dva in Mussoliniju je kraljevska monarhija gotovo še potrebna.

Bolj nevaren je fašizem monarhiji z druge strani. Monarhija ali točneje savojska hiša izgublja na ugledu, v kolikor prevzema nase vsaj formalno odgovornost za razne fašistovske reforme, ki pomenijo izgubo najelementarnejših državljanskih pravic, za fašistovska nasilja, skratka za vse, kar fašisti radi označujejo z »revolucijo«. Revolucija ali ne, to je končno čisto postranska stvar. Dejstvo je le, da nosijo vsi fašistovski zakoni, tudi najrevolucionarnejši, kraljev podpis in da se vse razsodbe in tudi razsodbe »posebnega tribunala za obrambo države« izrekajo v kraljevem imenu in ne morda v Mussolinijevem imenu ali v imenu velikega fašistovskega sveta.

Kako posluje ta »posebni tribunal«, je svetu že znano. Posebno zadnje razsodbe (celo ženske so bile obsojene na 17 do 19 let) so vzbudile v svetu veliko pozornost. Ni čudno, da je kmalu po atentatu odstopil predsednik tega sodišča general Freri. Proti postopanju posebnega tribunala se je oglasilo celo vedno rezervirano angleško javno mnenje (Wells, škof Birmingham, Seaton Watson in drugi). Znan je protest bivšega zunanjega ministra Sforza, ki je napovedal boj proti monarhiji sami, ki jo istoveti s fašizmom. In Sforza ni bil nikdar republikanec! Pomisliti je še treba, da je republikanska ideja pridobila mnogo pristašev posebno v intelektualnih krogih po vojni, da so bili glavni voditelji risorgimenta navdušeni republikanci in da se je splošno zdela potrebna ohranitev monarhije le, v kolikor je bila savojska hiša simbol zedinjenja Italije. Malo verjetno je, da bi fašizem vrgel monarhijo, bolj verjetno pa je, da bi s fašizmom padla tudi monarhija, kadar bo fašizem začel drseti navzdol.

Atentat sam je še vedno zavit v meglo. O krivcih ni nikakega sledu. V kakšnem ozračju se vrši preiskava, nam kaže pripom-

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par ali prostor drobne vrstice 1 50 Din. Najmanjši znesek 5 Din. Oglasi nad 9 vrstic se računajo višje. Za oglase strogo trgovskega in reklamnega značaja vsaka vrstica 2 Din.

Najmanjši znesek 10 Din. Pristojbina za šifro 2 Din. Vsak oglas treba plačati pri naročilu. Na pismena vprašanja odgovarjamo le, če je priložena znamka. Ček. račun Ljubljana 10.349. Tel. št. 23-28.

Službe iščejo

Mlajše dekle

želi službe za vsa hišna dela v boljši hiši ali pa v župnišču. — Naslov v upravi »Slov.«, Maribor.

Šofer

z dobrim spričevalom, trezen, sin posestnika, išče mesta. - Naslov: Zorčič Marij, Maribor, Grajska ulica 3, I. nadstr.

Oskrbnik

Krepak mož - vdovec - vseh gospodarskih, poljedelskih in vinogradniških opravil popolnoma zmožen, želi službe oskrbnika. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 5456.

Učenec

se takoj sprejme za usnjarno na tri leta, starosti 17—19 let pri g. **Antonu Maršiču, Slov. Bistrica.** Za hrano in stanovanje se bo skrbelo.

Službe dobe

Služkinjo

pridno, pošteno, zdravo, ki je zmožna tudi nekoliko kuhati, se **takoj** sprejme k dvočlanski obitelji. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 5495.

Pletilja

dobro izurjena v pletenju, **in 2 učenki**, se takoj sprejmejo. Selo-Moste 41.

Pouk

Gospodične učiteljice!

V začetku počitnic pričetek tečaja o prikrojevanju vse damske garderobe za gg. učiteljice. Pouk separiran. Zasebno krojno učilišče, Ljubljana, Stari trg 19.

Objave

Oddaja košnje

V nedeljo dne 17. junija popoldne ob dveh se bo potom javne dražbe oddajala **košnja sena** gospe Frančiške Matjan v Zg. Šiški št. 57. Zbirališče na licu mesta košnje.

Stanovanja

Sobo s posebnim vhodom

oddam. Sv. Petra cesta 44, I. nadstr.

Vnajem

Velika delavnica

v Ljubljani se odda v najem, ca. 200 m², pripravna za vsako obrt. Ponudbe pod »Delavnica« št. 5451 na upravo lista.

Gostilno

vzamem takoj v najem. - Ponudbe na upravo »Slovenca« v Mariboru.

Prodamo

Bencin motor

rabljen, 3 do 4 KS, kupi Franc Telban, Verd pri Vrhniki.

Spalnica

iz trdega lesa, razno pohištvo, poceni naprodaj. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 5494.

Pohištvo

staro, dobro ohranjeno, naprodaj. Več se poizve v Wolfovi ulici 12, dvor.

Pekarija

v Zagrebu, s stanovanjem in vsemi potrebnimi prostori, se proda. Denarni promet 1600—2000 Din dnevno. Vseliti se je mogoče takoj. Potreben kapital 40.000 Din. Naslov v upravi pod št. 5493.

10 hektov vina

se proda. Cena Din 4.50 za liter. Vpraša se **Jernejeva cesta 8**, pritličje, Spodnja Šiška.

Obrt

Vrvarske izdelke

najboljše kvalitete kupite najceneje v največji vrvarni v Jugoslaviji: Tovarna motvoza in vrvarna d. d. Grosuplje pri Ljubljani. Komisijska zaloga: Franc Palme, Ljubljana, Gosposvetska c. 7; Celje, Cankarjeva 7 in Maribor, Koroška 8.

Razno

Jetika

se zdravi in ozdravi v zavodu dr. Pečnika, Sečovo, pošta Rogaška Slatina. Zahtevajte prospekt.

Razpisujemo dobavo 140 m³ jamskega lesa

— Ponudbe je vložiti do 26. junija. - Več pri **Direkciji državnega rudnika Zabukovca pri Celju.**

Zastopniki

se iščejo v vseh krajih, ki imajo stik z vasmi. **Lumière & Co., Beograd, pošt. predal 153.**

Išče se kompleks nekaj sto oralov

mladega gozda

ležeč ob tekoči vodi, zavarovan pred poplavo, ob dobri vodi. Prednost imajo objekti blizu železnice. - Ponudbe pod **Za 16.582 na Publicitas d. d. Zagreb**, Gunduličeva 11.

Tovar. poslopja

ali gospodarska poslopja, preostala po izved. agrarni reformi, blizu železn. postaje, z nekaj desetin oralov zemljišča, želimo kupiti. Prednost imajo objekti, kjer je mogoč priključek na obstoječo elektr. silo z vsaj 100 KS. - Ponudbe pod »Zgrada« na **Publicitas, d. d. Zagreb**, Gunduličeva 11.

Posestvo

pretežno gozdno, ki je nerazdeljeno ter leži v gorskem kraju ob živi vodi, **želim kupiti.** Pogoj dobra avtomobilna cesta in stanovanjska hiša. — Ponudbe pod **»Posjed«** na **Publicitas, d. d. Zagreb**, Gunduličeva 11.

NAJBOLJŠI PREMOG
Lebin Wolfova 1/2

Vsakovrstno

zlato kupuje

po najvišjih cenah. **ČERNE, juvelir, Ljubljana,** Wolfova ulica št. 3.

Foto

aparate in potrebščine ugodno kupite v drogeriji **A. Kanc sinova, Ljubljana** in drogeriji **Wolfrum nasl. M. Kanc, Maribor,** Gosposka ulica 33.

Drva

bukove in hrastove odpadke od parketov dostavlja po nizki ceni na dom parna žaga **V. SCAGNETTI** v **Ljubljani**, za gorenjskim kolodvorom.

GREŠITE MNOGO
ako ne čitate redno
SLOVENCA

Gospodinje! - Poskusite

PLAMEN

idealno sredstvo za podžiganje drv in premoga. Zahtevajte PLAMEN pri Vašem trgovcu

Prijetno bivanje

Vam nudi lepo slikano in pleskano stanovanje, katero naj Vam preskrbi tvrdka **Josip Marn,** Dunajska cesta 9, pleskarska in slikarska delavnica.

Naznanjam, da sem **otvoril**

čevljarsko delavnico

na Bledu »Villa Soča«. Priporočam se za vsa v to stroko spadajoča dela; zmerne cene!

Rudolf Vavpotič.

A. Gastraun
trgovina z dežniki
Ljubljana
Prešernova ulica 42.
Solnčniki in sprehajalne palice

Igličast gozd

smreka in jelka

dobro zaraščen in sposoben za delni posek, ali

večje gozdno posestvo

se kupi. - Ponudbe pod **»Gozd«** štev. 5402 na upravo »Slovenca«.

Cenj. čitateljem se priporočajo naslednje tvrdke:

Blaž Jančar
pleskar
Ljubljana, Breg
Elektroinštalacije za luč in pogon, prodaja in previjanje elektromotorjev, mehanična delavnica
Elektropodjetje, Ljubljana VII.
Jernejeva c. 5, telef. 325.

K. Pečenko
trgovina vseh vrst usnja in čevljarskih potrebščin
Ljubljana, Sv. Petra cesta 32

Franc Fujan
krovec
Ljubljana, Galjevica 9 pri dolenj. kolodvoru

PRISTOU & BRICELJ
črkoslikarja, Ljubljana
Rasllova c. 4 - Sv. Petra c. 39
Telef. 2908 Ustan. 1903

500 parov
trpežnih rujavih in črnih
telovadnih čevljev
vse številke, manjše po 30 Din, večje po 40 Din ter druge telovadne potrebščine kakor tudi
klobuke
kupite najceneje pri
Amerikancu
Ljubljana, Stari trg 10

Jožef Bajželj
steklar
Ljubljana, Gosposvetska cesta 6, dvorišče

KNJIGOVEZNICA K. T. D.
V LJUBLJANI
Kopitarjeva ulica 6/II

SALDA-KONTE
ŠTRACE - JOURNALE
ŠOLSKE ZVEZKE - MAPE
ODJEMALNE KNJIŽICE
RISALNE BLOKE
ITD.

NUDI PO IZREDNO UGODNIH CENAH
KNJIGOVEZNICA K. T. D.
V LJUBLJANI
KOPITARJEVA ULICA 6
II. NADSTROPJE

Potrti neizmerne žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretresujočo vest, da je naš iskrenoljubljeni soprog oziroma oče

Ivan Kores

posestnik in restavrater v Sv. Lovrencu na Pohorju

v sredo, dne 13. junija 1928 po mučni bolezni, previden s tolažili sv. vere, v 49. letu svoje dobe, boguvdano preminul.

Pogreb nepozabnega pokojnika se vrši v petek, dne 15. junija 1928 ob 16. uri popoldne iz hiše žalosti na pokopališče Sv. Marije v Puščavi nad Mariborom.

Maribor, dne 13. junija 1928.

Amalija Kores, soproga. **Janko, Ervin, Fric,** sinovi ter vsi ostali sorodniki.

Henrik Sienkiewicz:

Na polju slave

32

Povest iz časa kralja Jana Sobieskega.

»Seveda! Saj to sem ti hotel sam predlagati, a vzel si mi besedo z jezika. Tu nimaš kaj početi — jaz pa te bom od srca vesel. Hej, Jacus, bodi no dobre volje. Saj v Belčončki ni konec sveta, ki ti je nastežaj odprt. Če nekega dne zajahaš konja, bogve kako daleč še prideš. Čaka te vojna! slava te čaka! To kar te danes boli, se jutri zaceli. Že vidim, kako ti rastejo krila na plečih: leti torej, ptica božja, za to si ustvarjena in namenjena!«

Veselje je kakor solnčni žarek sinilo na župnikov resni obraz. Tlesknil se je po vojaško z dlanjo po bedru in zaklical:

»Zdaj pa poberi kučmo pa greva!«

A malenkosti večkrat preprečijo večje načrte in smešni dogodki se prepletajo z žalostnimi. Jacek se je ozrl po sobi, potem v zadregi pogledal prošta in ponovil:

»Kučmo?«

»No menda! Razoglav se ne boš vozil.

»Joj!«

»No, kaj?«

»A! V Belčončki je ostala.«

»Ta je pa lepa! Kaj pa bova?«

»Kaj bova? ... Če bi si jo mogel izposoditi vsaj pri kakem služabniku,« »S kmečko kučmo se ne morem voziti.«

»S kmečko se pač ne moreš!« je pritrdil župnik, »pa pošlji hlapca po svojo v Belčončko.«

»Za noben denar!« je zaklical Jacek.

Starček je postal končno nestrpen: »Eh, spaka! vojna, slava, ves svet odprt, vse je dobro, a brez kučme vendar ne ostaneš.«

»Na dnu skrinje imamo še star klobuk. Oče ga je bil odvzel švedskemu častniku v bitki pri Trzemesznu. Deni si ga na glavo — in hajdi!«

Jacek je skočil v spalnico in se trenutek pozneje vrnil v rumenem konjeniškem klobuku, ki je bil vse prevelik za njegovo glavo. Gospod Vojnovski se je moral nasmehniti; prijel se je za levo stran, kakor da bi iskal sabljo, in rekel:

»Še dobro, da je to švedski klobuk ne pa turški turban. Sicer si pa tudi tako dober za predpust!«

Tudi Jacek se je nasmehnil in odgovoril:

»Na zaponi pa so neki kamenčki. Morebiti so kaj vredni.«

Potem sta sedla v sani in se odpeljala. Takoj za plotom se je skozi brezlistno jelševje prav razločno videla Belčonka z graščino. Prošt je pazno gledal Jacka, a ta si je porinil na oči svoj preveliki švedski klobuk in se ni ozrl, dasi tam ni bil pustil samo kučme.

Peto poglavje.

»Ne vrne se, vse je izgubljeno!« si je dejala v prvem trenutku panna Sieninjska.

Čudno! V hiši je bilo na obisku pet kavalirjev in eden izmed njih se je izkazal prav prijetnega mladeniča. Razen pana staroste Grothusa je moral priti še stari Ciprianovič. Kratkomalo, redkokdaj so imeli v Belčončki toliko gostov. In vendar se je gospodični zdelo, da je okoli nje nenadoma zavladala gluha, preteča puščava. Začutila je, da sta prazna dom in vrt, da je osamljena kakor v brezljudni stepi — in ostane sama za vselej.

Srce ji je stiskala težka žalost, kakor da bi bila izgubila koga izmed najbližjih. Prepričana je bila, da se Jacek ne vrne več, in to tembolj, ker ga je bil njen varuh tako smrtno razžalil. Razen tega pa si ni mogla niti misliti, kako naj bo vse brez njega, brez njegovega obraza, nasmeha, pogledov. Kako bo jutri, pojutrišnjem, v enem tednu ali mesec dni pozneje? Čemu bi naj zgodaj zapuščala posteljo, si zapletala kite? Za koga bi se naj oblačila in lišpala? Čemu bi sploh še živela?

Slednjič se ji je zazdelo, da je njeno srce kakor sveča: nekdo pa je naglo zapihal ter jo ugasnil in ostala ji je sama praznota in tema!

A vsi ti nejasni občutki so izginili, ko je po povratku v sobo zagledala na tleh Jackovo kučmo. Zdaj je začutila zgolj silno hrepenenje po njem. Zopet se ji je trgalo srce in pričela ga je klicati po imenu. Istočasno je posvetil žarek upanja v njeno dušo. Dvignila je kučmo, jo pritisnila kakor slučajno na prsa, jo skrila pod pazduho in pričela premišljevati: »Sicer ne bo več prihajal — kakor nekdaj — vsak dan v Belčončko, a po kučmo mora vendar priti, predno se vrne iz Jedlinke njen varuh s panom Grothusom in starim Ciprianovičem. Potem bom videla Jacka in povem mu, da je bil surov in krivičen, da ne bi bil smel tega storiti.

Te njene besede pravzaprav niso bile popolnoma odkritosrčne, kajti povedati mu je hotela vse kaj več. Iskala je tople, prisrčne besede, da bi se med njima obnovile pretrgane vezi. Če bi se to zgodilo, bi se lahko brez jeze včasih srečala pri maši ali na obisku pri sosedih — pozneje bi se pa itak vse zopet poravnalo ... V tem trenutku panna Sieninjska ni mislila na to, kako bi se utegnilo to zgoditi in kaj dobrega naj bi obrodilo. Želela si je samo, da čimprej zagleda Jacka.

Tedaj pa je prišla iz sobe, kjer so bili nastanjeni ranjenci, pani Vinicka. Videla je, da ima dekle razburjen obraz in rdeče oči, pa jo je pričela tolažiti: »Ne boj se, ne bo jim hudega. Samo eden izmed Bukojemskih je malo težje ranjen, a tudi ž njim bo vse dobro. Drugim se pa rane sploh skoraj več ne poznajo. Gospod župnik Vojnovski jih je prav dobro obvezal, tako da pri obvezah ni bilo treba ničesar popravljati. Vsi so veseli in dobre volje.«

LJUDSKA KNJIŽNICA iz založništva Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani: 23 zvezek: A. Sheehan, Nedlag. Povest iraškega dekleta, 24 Din, vez. 32 Din. — 24 zvezek: A. Marby, Hanka. Luižiško-srbska povest, 22 Din, vez. 30 Din. — 25 zvezek: Haggard, Hči cesarja Montezume, 32 Din, vez. 42 Din. — Storžek in njegovo burkasto življenje, 14 Din, vez. 22 Din. — 27 zvezek: Pregelj, Otroci solnca, 24 Din, vez. 32 Din.

Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karel Ceč. Izdajatelj: dr. Fr. Kulovec. Urednik: Franc Terseglav.

Sodobna družba in učitelj

Dejstvo je, da se je vse do zadnjih časov širša javnost pri nas le malo brigala za svoje učiteljstvo. Prepuščala je skrb in zanimanje zanje državi in šolskim oblastem, kakor da ni sama neposredno prizadeta pri vprašanju šole in z njo nerazdružno zvezanega učitelja. Zdi se, da je začela tudi javnost gledati učitelja s tisto obžalovanja vredno prezirljivostjo, ki so jo morali prenašati zasebni učitelji po bogatih plemiških rodbinah, kjer so igrali bolj vlogo gosposkih beračev kakor družbi in njeni kulturni višini potrebnih izbrancev. Šele ob slabih šolskih uspehih se je javnost zgenila in se ozrla tudi na učitelja, češ kakšni so ti naši prosvetitelji? Najsi se jih je tudi spomnila šele ob neugodni priliki, razveseljivo je dejstvo, da se jih je sploh spomnila. Kajti preglobok prepad zija med našim učiteljem in sodobno družbo; prepad, ki raste iz nepoznanja in nerazumevanja učiteljevega dela po eni strani, ki ga je pa po drugi deloma zagrešilo tudi učiteljstvo samo.

Vprašanje a) ugleda, b) objektivne važnosti učiteljskega stanu

Ponovno že se je zadnji čas pri nas ugotovilo, da naše učiteljstvo — ljudskošolsko pravtako kakor srednješolsko — izgublja svoj ugled v javnosti. Prosvetni minister Grol je na binkoštnem kongresu srednješolskih profesorjev v Belgradu povedal brez prikrivanja to žalostno resnico kot nekak razlog, da država svojih učiteljev ne plačuje bolje. Posplošeni bi se njegovi vzroki za upadanje ugleda mogli glasiti nekako takole: 1. dvignila se je gladina splošne izobrazbe, radi česar se učitelj ne zdi več tako visoko izobražen kakor prej, ko je bil visoko nad povprečno gladino; 2. sem in tam so res nesposobni učitelji, ki svoji nalogi niso dorasli. S to splošno razlago je prosvetni minister brez dvoma povedal uvaževanja vredno resnico. Nič manj zanimiva pa ni za nas odkrita beseda, da se delo učiteljstva pri nas ceni po dejanskem ugledu, ne pa po *objektivni važnosti*. Vzemimo, da je ugled današnjega učiteljstva res majhen. Ali je zato važnost učiteljstva pri zgradbi narodove kulture in ljudske izobrazbe kaj manjša? Slejkoprej pripada učiteljstvu vzvišena naloga, da vodi izobraževanje od najpreprostejših začetkov abecednika pa do znanstvenega dela po seminarjih. Ta vzvišenost in važnost učiteljskega dela je čisto neodvisna od vsakovrstnih ljudi, ki ji služijo. Naj je geniju še tako malo potrebna šola za njegov razmah, naj bo še tako malo pomembna nenadarjenemu človeku, dejstvo je, da je, ali bi vsaj morala biti veliki večini redna pot do razžaritve in vzgoje dušnih zmožnosti, ne da bi opozarjal na važnost najbolj potrebne snovne izobrazbe, ki jo daje učitelj v šoli. Učitelj je torej v narodni kulturni rasti važen činitelj, ljudskošolski pravtako kakor srednješolski ali visokošolski.

Učitelju je treba poklica!

Seveda bi se te važnosti in vzvišenosti učiteljske naloge morali predvsem zavedati tisti, ki se odločajo in pripravljajo zanjo. Danes se je skoro pozabilo, da je učiteljstvo poklic. Ob tej besedi danes mislimo skoro le še na duhovniški poklic. Drugod se zdi, da posebnega »poklica« ni treba, da zadošča le nekaj praktične in teoretične priprave in je človek učitelj, prav kakor je poštar ali elektrotehnik ali sodnik ali zdravnik. In vendar zahteva učiteljska služba pravega »poklica« t. j. posebnih naravnih zmožnosti, ki se le redkokdaj dajo privzgojiti in priučiti, ki so — nujno potrebne dobremu učitelju. Zato je klic po izboru med učiteljstvom povsem upravičen. Dokler se bodo na učiteljišča vpisovali ljudje, ki jim je le do službe in do kruha, dokler bodo na srednjo šolo prihajali z univerze ljudje, ki se enostransko zagrizejo v eno samo panogo svoje znanosti in izgubljajo stik s sodobnim pulzom življenja, toliko časa ne moremo pričakovati, da zraste ugled učiteljstva. Potrebno je čim globlje in temeljitejše znanje svoje stroke, a nič manj ne rabi učitelj pedagoške modrosti in uvidevnosti, osebnostne moči, ki se krepi le iz dobrega poznanja sodobnega življenja in odnosa do njega. Prav to dvoje pa tvori neki naravni temelj ali poklic za učiteljski stan. Človek, ki nima nikake zmožnosti, da bi se vživljal v tujo duševnost in jo skušal doumeti, gotovo ni priporočljiv za vzgojitelja in učitelja. Iz svojih dijaških let se spominjam, kako so nam bili daleč in tuji nekateri učitelji, da se nismo mogli približati niti po dovršeni srednji šoli, da, nekateri so si celo pozneje kot stanovski tovariši ostali daleč vsaksebi. Nastop teh ljudi je bil zato vedno enako oduren, v razredu je vladal vedno enak strah, njegova »učenost« pa nas je puščala vedno enako hladne, da, celo profesorjeve osebne nesreče so nas puščale hladne — česar se danes sramujem — a drugače biti ni moglo, ker smo si bili tuji.

Učenca je treba ljubiit in — spoštovati

Druga učitelju nujno potrebna lastnost bi bila ljubezen in spoštovanje do učencev. Kdor ima zmožnost vživljanja v tujo duševnost, bo lahko spoznaval in odkrival v svojih učencih individualne sposobnosti, njih dobre in slabe nravi in bo spoštoval v njih te nastavke razvijajoče se osebnosti. Kdor tega ne vidi, temu mora biti učenec vedno enak rezonator njegovih lastnih želj in besed, zato mnogokrat bolj ubija kakor razvija v učencu individualnost in naravno ubranost. Jasno je, da se učitelj ne sme nikdar spozabiti do žaljenja ali sirovosti; do te elementarne stopnje omike se more in mora povzpeti vsak človek, kaj šele učitelj! Toda tudi neoporečna olikanost in dostojnost lahko ostaja hladna, nedostopna, brez ljubezni. V šoli je treba več, treba je prave dobrohotne ljubezni do učenca. Ta šele ogreje razred, ta utira pot do srca, ta odpušča morebitne napake z ene in druge strani in ustvarja v razredu ono prijetno razpoloženje, v kakršnem se lahko razvija učenec. Kdor vstopa samo s telesom v šolo, kdor prihaja v šolo na tlako, ta ne more računati na kakršenkoli uspeh, pa naj še tako po črki vrši svojo dolžnost. Nikakor nimam namena podrobneje govoriti o učiteljskem poklicu, le na to sem hotel opozoriti, da učiteljevanje zahteva res posebnih zmožnosti, s čimer naj bi računali tisti, ki si izbirajo šole in tisti, ki jim je skrbeti za naraščaj učiteljstva.

Več strokovne in formalne izobrazbe

Poleg teh naravnih zahtev mora imeti dober učitelj res dobro stanovsko izobrazbo. Brez dvoma je zdrav pojav, da se že toliko in dolgo razmišlja o reformi učiteljišč in učiteljske izobrazbe. Da je snovna in formalna izobrazba, ki si jo učiteljski pripravnik ob svojih predšolah, pri svojih letih more osvojiti v štirih letih, premajhna, o tem so danes prepričani najbolj učitelji sami. Večja strokovna in formalna izobrazba je tudi osnovnošolskemu učitelju potrebna ne toliko radi šole, kolikor radi njegove osebnosti. Ima pa osnovnošolska izobrazba učiteljev pri vsej pomanjkljivosti to veliko dobroto, da te vpelje neposredno v delo, ki ga boš vršil v šoli. Snov se ne podaja samo njemu, marveč tudi že v didaktični porabnosti.

Srednješolski prof. kandidat potrebuje praktične usposobljenosti

Vse drugače je z izobrazbo srednješolskega učitelja. Naša vseučilišča so usmerjena na izrazito znanstveno izobrazbo. Z nemškimi vred se drže načela, da se na vseučilišču mora navaditi akademik znanstvenega dela, da si bo s to metodo pozneje lahko osvojil vsako, tudi na univerzi nepredelano snov. Tako se dogaja, da se ravno najboljši dijaki vsa leta univerzitetnega studija ubadajo s kakimi znanstvenimi vprašanji, dočim si ne osvoje tistih širokih pogledov na celoto svoje stroke, ki so mu na srednji šoli za uspešen pouk prava condicio sine qua non. Tako nastaja med srednjo šolo in univerzo za profesorja čudno nesoglasje: tam se mu je krog zoževal in poglabljal, tu sili na površje in v širino.

S tem je premnogokrat ubito tudi tisto plemenito stremljenje, ki ga akademik odnaša z univerze, da bo tudi poslej znanstveno delal. Prva leta se spričo praktične nepripravljenosti mora posvetiti pripravljanju za šolo, s čimer izgubi živ stik s svojimi vprašanji, ki jih v šoli itak ne more porabljati, ter se mu tako ubije ostrina hotenja, ker je razdeljen. Zato sem mnenja, da bi bilo vendarle potrebno, *da bi si poleg akademske znanstvenosti, moral kandidat za srednješolskega učitelja pridobiti še neko praktično usposobljenost.* Deloma je že tudi učna uprava sam uvidela to nedostatnost in poleg strokovnih vpeljala še stanovske, profesorske izpite, ki pa vise v zraku, ker manjka praktičnega uvajanja v srednješolsko prakso. V tem pogledu ima prof. ing. Zobec docela prav, ko razmotriva izobrazbo srednješolskega učiteljstva. (Prim. Glasnik prof. društva VIII., št. 5.)

Nek prigovor

Tudi javno se je že zapisala pri nas sodba, ki je le nekak odmev stalnega zasebnega prepričanja: kdor ni za drugo rabo, gre za učitelja; sodba se je v nekoliko drugačni obliki raztegnila tudi na srednješolskega učitelja. Če je bilo v polpretekli dobi žalibog preres, da se je zbiral na učiteljišču drugod neporabni del dijaštva, je danes dotok naraščaja na učiteljišča tako velik, da je mogoča vendarle izbira. Gotovo je res, da se na filozofsko fakulteto vpisujejo navadno ljudje, ki nimajo najbolj razvitega smisla za realno-materialno življenje; saj ne smejo upati na bogate dohodke, ne na bogve kakšno kariero, ali celo na kako priznanje od strani javnosti: služba znanosti in šoli zahteva tihega poživljanja med štirimi stenami. Trdim pa, da je taka idealna usmerjenost kandidatov srednješolskega učiteljstva mnogo bolj hvale nego graje ali obžalovanja vredna. Umsko povprečno najboljši dijaki se vpisujejo še sedaj na filozofsko fakulteto. Le glejte stara izvestja: imena profesorjev boš večinoma našel med odličnjaki. Da se pomanjkanje smisla za praktično življenje včasih stopnjuje v čudaštvo, res ni hvalevredno, a posameznih slučajev ne smemo posploševati. Mnogo bolj nego preveliko idealnost zamerja mladina svojemu učitelju preveliki materializem.

Bodi mlad med mladimi!

V luči mladine bi nam seveda mogel osvetliti učitelja najbolje dijak sam. Je brez dvoma res, da se izpreminjajo časi, z njo vred zlasti mladina in z njo vred zahteve, ki jih stavi na svojega učitelja. *Današnja mladina išče in zahteva predvsem iskrenosti, brezobzirne iskrenosti; hoče močne osebnosti, ki ji ni le predavatelj učne snovi, marveč obenem predmet občudovanja in vzor prave življenjske usmerjenosti.* Če dijak obupan in razočaran beži iz šole in išče človeka vzornika izven šole, si mora šola izprašati vest. Po hotenju in po svoji veri v idealnost življenja je današnja mladina neoporečno močnejša od predvojne. Če s tem spravlja v zadrego staro komodno pedagogiko, opravlja veliko dobro delo. Tu velja za učitelja vseh vrst: *ostati mlad med mladimi.* Ostati mlad pa more učitelj le tedaj, če neprestano prisluškuje časovnim novostim, če neprestano poglablja svojo znanstveno in formalno izobrazbo. Nobena veda ni izrazito moderna in nobena izrazito zastarela, skozi vsako okno se lahko razgledaš po svetu, treba je le pogledati tako daleč, da zaslediš človekovega duha, pravo življenje. Kdor je svoje šolanje zaključil ob vstopu v šolo in mu je poslej le še političen časopis duševna hrana, je sojen na skorajšnjo ostarelost — mladina bo naenkrat preko njega. Naj reče kdo o naši mladini, kar hoče, naj jo grdi, kakor hoče — vplival bo nanjo le tisti, kdor bo živel z njo in zanjo. Samo močna miselna sorodnost more ustvariti temelj zaupanja in s tem temelj vplivanja.

Država mačeha svojega učiteljstva

Med vsemi činitelji kaže še najmanj razumevanja za svoje prosvetitelje država, ki je v prvi vrsti poklicana skrbeti zanje. Zahteve, ki jih stavi nanje, so vedno večje tako v fizičnem kakor intelektualnem pogledu, a plačevanje dela se krči. Ne moremo razumeti, da pušča svoje učitelje marsikdaj v takem gmotnem položaju, da ne zasluži niti za hrano in stanovanje, da tako naravnost sili, da si iščejo o prostem času posebnega zaslužka. Take službe seveda ubijajo moči na račun šole. Šolanje in vzdrževanje vsakega dijaka stane danes do 500 dinarjev mesečno, učitelja in uradnika pa naj stane žena, vsak član družine mesečnih samo 150 dinarjev. Pred vojno je profesorju od plače, za katero je mogel stanu primerno živeti in stanovati, ostalo vendar še nekaj za nadaljno izobrazbo, za nabavo kakega strokovnega lista, nove knjige. *Danes so vse te stvari čisto črtane iz profesorskih proračunov kakor sicer tudi iz proračunov naših šol. Kako naj se potem profesor izpopolnjuje, kako ostane mlad?* Gotovo se v takem pehanju za vsakdanji kruh ubije mnogo mladega idealizma in veselja do dela!

Perečih vprašanj, ki so zvezana z učiteljem in njegovim delom, bi ne smela nobena oblast podcenjevati; posvečati bi jim morala vso skrb in jo reševati v smislu kulturne države, ki razume in vpošteva prosvetno delo.

Paidagogos.

1. julija
velika orlovska prireditev
na Stadionu

Sergej Münzloff:

Neverjetni pop

(Konec.)

Gost je pogledal ikonostas, potem je šel v oltar in poljubil antimins*) Odprli so mu neko omaro, kjer so visele mašne obleke. Gost je samo z glavo zmajal: tako so bile ogulјene pa stare! Zraven je stala še druga zaklenjena omara.

— Kaj pa imate tukaj? — je vprašal.

— O, to pa je župnijski arhiv! — sta mu odgovorila: — Imamo tu poročne in krstne liste, cerkveni letopis, kratkomalo vse dokumente, kakor se pravi! —

Mežnar je že snel ključek, ki je visel na steni pod utiračo, hotel je odpreti omaro, a gost ga je ustavil.

— Kaj bi gledali to šaro? — je dejal: — saj sem se že v Petrogradu naveličal tega zapisovanja! —

Vsi so se temu zasmejali, obesili ključek na svoj prostor in se vrnili v župnišče. Tam so se zopet pričeli gostiti. Ko so končali konjak, je poslal gost po vodko. Popova gospa je tudi prispevala po svojih močeh: privlekla je vsake vrste domače sladke pijače — pričelo se je veliko, pristno rusko veselje! Poprej so se pa poskušali v petju. Potem pa je zapihal mežnar namesto v rog v pločevinasto cev od samovarja, a popa sta plesala v počepu »žerjavov plesc«: spomnila sta se semeniških časov. Spat so peljali gosta na krmo v skedenj. Ni maral ostati notri v sobi, ker se je bal stenic, pa je šel vun ležat kar na travo, zakaj bil je zdrav in močan dedec.

Zjutraj, ko so odprli trudne oči, so ugotovili takoj, da imajo mačka — kako hudega, to so vedeli samo prizadeti. Morali so si takoj pomagati. Pri cerkovniku so zajtrkovali, pri popu so obedovali in bili zvečer zopet židane volje. Čim je videl gospod Izmajil, da so vsi trdno zaspali, je vstal in — tof! — odkorakal v cerkovnikovo kolibo. Vzel je tam ključ in šel v cerkev. Za vsak slučaj se je od znotraj zaklenil, odprl v oltarju omaro, poiskal dotično knjigo in našel potrebno stran. Res je stalo notri, črno na belem, da je poročena Mihajlova hči Nastasja s pastirjem Sidorom Jegorovim! Gospod Izmajil je razgrnil knjigo na stojalu, ki ga imajo pevci za note, izvlekel nož iz žepa in pričel strugati Jegorova ven, pa še prav nemarno, ne da bi se potrudil biti previden. Ko je to opravil in ni ostalo nič od Jegorova, je pogledal polo proti luči: razločno je bilo videti na papirju madeže po nožu... Na to je prijel gospod Izmajil pero in vnovič napisal po struganem prav razločno vse po starem: Jegorov Sidor, pastir, iz tega in tega kraja in vse drugo. Ko se je črnilo posušilo, je knjigo zaprl, skrbno spravil nazaj na njeno mesto, zaklenil omaro, ključek obesil na žebljiček pod utiračo in iz cerkve odkorakal nanavnost v svoj skedenj. Počakal je, dokler se niso zbudili gospodarji pa ga prišli pogledat, ali je še živ. Potem je vstal in se jel poslavljati. Izpili so vsi, kakor se spodobi, še po kozarčku za slovo in pojedli, kar so še imeli. Naposled pa je odkorakal vojni kurat naprej v svoji platneni obleki z romarsko palico.

Hitro so minili še štirje dnevi, pa je prišel na Nastasjo Mihajlovno brzojav iz gubernskega mesta: — Pridite takoj, v ta in ta hotel — Nastasja Mihajlovna je pohitela na vlak in tri ure pozneje je vstopila v hotelsko sobo. Tam jo je že pričakoval gospod Izmajil v črni, svileni noši, lepo počesan. Izgledal je tako čestito kakor kak prota, prav zares. Bil je medtem v samostanu, opravil spoved in sveto obhajilo ter poljuboval čudežno Marijino podobo.

— No, gospa, veste kaj? — jo je sprejel — sem že uredil to vašo zadevo! Hitro se domenite s kakim jezičnim dohtarjem, pa naj takoj zahteva pri državnem pravdniku vpogled v izvirne dokumente o vaši poroki!

— Pa saj stoji notri, da sem Jegorova! — je ušlo obupno Nastasji Mihajlovni.

— Nič za to! ji je odgovoril — le zahtevajte, naj si sodnija prav natančno ogleda papirje, ali je res vse tako, kakor so pravili. Ne pozabite samo, da o meni ne smete črhniti niti besedice, sicer bi vse pokvarili! Morate tudi dati oglas v liste. Naj pokliče sodnija prave priče. Niso umrle vaše priče, temveč one, ki jih je imel Jegorov. Zdaj pa bo treba poiskati še vaše — lahko vam bodo pomagali!

Poslovil se je od nje in odšel naravnost na kolodvor. Nastasja Mihajlovna pa je stekla k odvetniku... Ta jo je poslušal in skomiznil z rameni: — Se ne izplača pravdo pričeti! — ji je rekel — iz te moke že ne bo kruha. Samo sitnosti boste imeli pa stroške! —

A Nastasja Mihajlovna je vztrajala pri svojem. Advokat je načečkal prošnjo pa jo vložil, kamor je spadala. Sodnija je ugodila prošnji — zahtevala je od župnijskega urada izvirni zapisnik o poroki. Pričeli so ga ogledovati in — glej ga — strugan je bil! Sicer je bil res Jegorov zapisan kot ženin, a kdo ve, kaj je poprej stalo na istem mestu? V zakonu pa je prav jasno povedano: »Popravljeni in strugani dokumenti nimajo nobene veljavnosti«. Tako imenitno je vse pogruntal gospod Izmajil! Ničesar ni pravzaprav ponaredil in vendar je vzel lažnjivemu zapisniku vsak pomen! Odvetnik se je — kajpa! — kakor kragulj kar zakadil v ta-le papir. Saj je zdaj vsakemu bilo jasno, kdo je lahko strugal notri — samo ta, ki je Nastasjo Mihajlovno hotel pripraviti ob dedščino!

Zdaj pa je zavrelo pri sodniji!

Dediče je na mah minila vsa ošabnost! Še mar jim ni bilo za to, da so šla rakom žvižgat vsa, zakonito podedovana posestva. Molili so Boga, naj jih samo reši sramote, ječe pa sibirskega prisilnega dela. Stekli so na vrat na nos k odvetniku. Ponujali so spravo! Advokat pa jih je neznansko ledeno sprejel. Nič ni maral barantati. — Takoj vse dajte nazaj, do zadnje kopejke! — jim je zabičeval, — če hočete, da vam prizanesem! Če pa ne, takoj pozovemo sodnijo in boste tolovaji marširali v mrzlo deželo!

Kak vrišč se je dvignil po celi guberniji. Zdaj so vsi preklinjali neizprosne gospode dediče. Čez noč se je zgodil čudež: vsi so se spomnili Nastasje Mihajlovne, pa jo prvi vljudno pozdravljali na cesti.

Dediči so kmalu vrgli puško v koruzo. Odrekli so se vsem pravicam. Neznansko so bili veseli, da so rešili golo kožo. Odvetnik pa je dal v liste oglas, češ da se nujno iščejo v tej zadevi neznane priče, ki so bile tega leta in v tem kraju navzoče pri poroki. Pa kaj mislite? Dva meseca pozneje so se še oglasili: nek general, daleč v Taškentu, pa dva ugledna veletrgovca, iz različnih gubernij — tako visoko so se povzpeli v tem času nekdanji prešerni mladeniči.

Sodnija jih je zasliäala in sklenila, da se proglasi zakon rajnega plemiča in veleposestnika gospoda Neverova s kmečkim dekletom Nastasjo Mihajlovo kot nepobitno veljaven. Vdovi in otrokom so se priznale vse neomejene pravice do dedščine.

Zdaj pa, kakor se pravi, lahko sami pretehtate vso zadevo. Le povejte po pravici, ali je tako nápak, da živijo na svetu poleg pravičnikov tudi navadni grešni ljudje.

Pariz, leto 1926.

* Antimins je svilena ruta z drobci svetniških ostankov, ki je obvezna za posvetitev oltarja. Ikonostas pa je s svetimi podobami okrašena stena, ki deli oltar od ostale cerkve.

ba katoliškega dnevnika »Italia«, da se ljudje morda bojijo izdati krivce, ker se bojijo maščevanja. Atentat sam je policija porabila, da uprizori nekak generalni lov na protifašiste po vsej državi. Koliko ljudi je bilo v Milanu aretiranih, nikdo ne ve, splošno pa gre glas, da okoli tisoč; večina je bila pozneje izpuščena. V Genovi je policija odkrila tajno tiskarno, v kateri se je tiskal anarhističen list, in tudi seznam naročnikov. Na podlagi tega seznama je bilo aretiranih mnogo intelektualcev, med njimi tudi trije Tržačani, dva odvetniška koncipienta in en medicinec. Vsi pridejo pred posebni tribunal.

Milan, kjer je fašistovsko gibanje počelo, je tudi danes vsaj tako važno politično pozorišče kakor Rim. Tu se kažejo znaki hudega zakulisnega boja med fašistovsko vlado in stranko. To je najnovejša faza političnega razvoja v Italiji. Že več mesecev se trudi vlada, da bi dobila zopet premoč nad stranko. Fašistovski tajniki so resnični gospodarji v provinci, prefekti se jim morajo brezpogojno pokoriti; tajniki odgovarjajo svojemu Mussoliniju, ki je Turati. Mussolini pa je obdan z železnim obročem teh ljudi, ki pustijo k njemu le tiste, ki so njim ljubi, in ga informirajo, kakor njim kaže. Mussolinijeva popularnost in avtoriteta gotovo veliko trpita, ker ne more duce več med narod. Prav milanski fašistovski tajnik Giampaoli bi bil kmalu postal žrtev boja med stranko in vlado. Vlada mu je postavila celo detektiva. Giampaoli je udarec pariral s tem, da je hitro organiziral znani izlet 10.000 (?) delavcev, ki so se šli poklonit Mussoliniju.

Gotovo je fašizem manj kompakten kakor se vidi na zunaj. Eno pa druži vse fašiste: strah, da s kakšnim preobratom ne izgubijo kruha. Brezdvomno predstavlja ta strah v deželi, ki ne živi v izobilju, poglavitno silo, na kateri sloni danes fašizem.

11. konferenca mednarodnega urada dela v Ženevi

Glavna predmeta dnevnega reda na tej konferenci ste predvsem dve vprašanji: 1. Način, kako naj se določijo v mednarodnem svetu minimalne plače. To vprašanje se obravnava že v zaključnem štadiju. 2. Obvarovanje pred obratnimi nezgodami.

Poleg teh dveh glavnih vprašanj pridejo na vrsto tudi posebni predlogi. Argentinski vladni zastopnik je sprožil vprašanje o svobodni izbiri strokovnih organizacij. Isti zastopnik priporoča snovanje privatnih zvez, ki bodo pospeševale mednarodno organizacijo dela in ratifikacijo konvencij, ki se tičejo delavstva.

Kanadski delodajalski zastopnik priporoča resolucijo, ki predvideva sredstva v svrho zabranjenja razsipnosti v industriji, neenake zaposlenosti, skupno sodelovanje podjetniških in delavskih organizacij v korist čim boljše in večje produkcije.

Zastopnika Amsterdamske delavske internacionale sta napravila skupen predlog, da bodi tudi nemščina uradni jezik na mednarodnem forumu z utemeljitvijo, da razume nemški jezik več kot polovica delavstva. Vsled tega je velike važnosti, da so priobčene vse publikacije, kakor tudi zaključki konferenc mednarodnega urada dela v nemščini.

Indijski delavski zastopnik je ugotovil, da vladajo v krajih, kjer še ni izrazitih delavskih organizacij, često nasilstva od policije in delojemalcev. Vsled tega bi bilo potrebno, da bi se ustanovila posebna sodišča, ki bi obravnavala take spore. V teh sodiščih bi morali biti seveda zastopani tudi delavci.

Iz navedenega je razvidno, da postaja mednarodni urad dela vedno važnejši činitelj na polju delavske socialne zakonodaje in da ni daleč čas, ko bo imel v tem oziru najodločilnejšo besedo.

Določitev najmanjših mezd

v Ženeva, 15. jun. (Tel. »Slov.«) Mednarodna delovna konferenca je po daljših debatah s 73 glasovi proti 27 glasovom sprejela načrt mednarodnega dogovora za določitev najmanjših mezd, katerega bo redakcijski komite obenem s smernicami za njegovo uporabo jutri predložil za definitivno glasovanje.

Borzna poročila

Budimpešta. Tendenca: brez kupčije. Pšenica: okt. 30.50, 30.42, zaklj. 30.42—30.44, marec 32.54, 32.46, zaklj. 32.46—32.48; rž: okt. 26.26, 26.28, zaklj. 26.26—26.28, marec 29.14, 28.16, zaklj. 28.14—28.16; koruza: julij 29.90, 29.78, zaklj. 29.80 do 29.82, maj 25.40, 25.36, zaklj. 25.36—25.38.

Dunaj. Podon.-savska-jadran. 82, Jugo 10.60, Hipo 7.40, Alpine 41.90, Trbovlje 60.25, Kranjska industr. 38, Mundus 191, Slavex 13.50, Slavonija 1.45.

Dunaj. Devize: Belgrad 12.50625, Kodanj 190.65, London 34.69, Milan 37.38, Newyork 710.65, Pariz 27.98, Varšava 79.67. — Valute: dolarji: 708.90, angleški funt 34.645, francoski frank 27.96, lira 37.48, dinar 12.45, češkoslov. krona 21.045.

Praga. Devize: Lira 178, Belgrad 59.50, Pariz 132.75, London 164.70, Newyork 33.75.

Dinar: Newyork 176, Berlin 7.35, London 277.25.

Dunajska vremenska napoved za 16. junij: Severne Alpe: Izpremenljivo, hladno vreme z malimi nevihtami, živahni severozapadni vetrovi, pozneje morda manj oblačno.

Južne Alpe: Oblačno, dež, hladno, pozneje hitro zboljšanje.

Novosadska **vremenska napoved:** Severozapaden veter. Pretežno vedro. Bati se je neviht. Temperatura se bo znižala.

Molitvenik drugič odklonjen

v London, 15. jun. (Tel. »Slov.«) Na seji spodnje zbornice se je nadaljevala debata o molitveniku. Najprej je ostro nastopil predsednik angleške evangeljske zveze, napadel načrt in dejal, da bi njegov sprejem pomenil za Anglijo reformacijo, ker bi bili nauki cerkve spremenjeni v materialističnem smislu. Spodnja zbornica je poslednja rešilna bilka duhovščine, katero hočejo potisniti ob steno cerkveni laiki. Nek liberalni baptist je dejal, da bi morale proste cerkve, ki dosedaj še niso poskušale pridobiti privržence državne cerkve, sprejeti boj zoper državno cerkev do ločitve cerkve od države, če naj bi državna cerkev odpovedala se protestantovskemu značaju. Član rodbine Cecil je nastopil s sijajno obrambo spremenjenega molitvenika. Ponsoby pa je zastopal stališče socialističnih svobodomislecev. Dejal je, da se molitvenik ne more odkloniti, ker se ne more nobeni cerkveni organizaciji odreči pravica, svobodno določevati nauk in ga tudi spreminjevati. Član škotske cerkve Horne je izjavil, da se pravica, ki se je dala prostim cerkvam, da se namreč v vsakem pogledu same upravljajo, da tudi angleški državni cerkvi. Kot Škot pa se vzdržuje glasovanja. Churchill je izjavil, da so mu spremembe molitvenika zelo nesimpatične. Če pa naj se molitvenik odkloni, razpade državna cerkev in ločitev cerkve od države bo volivna parola prihodnjih volitev. Nobena stranka pa noče verskega vprašanja za glavno volivno parolo. Radi tega voli raje manjše zlo in bo glasoval za novi molitvenik. Pri ponovnem glasovanju je bil molitvenik odklonjen v drugič z 266 proti 220 glasovi. Pred parlamentom je stala ogromna množica privržencev starega molitvenika, ki so ploskali zlasti Baldwinu, ki je organiziral borbo zoper spremembe. Vendar pa je bilo tudi mnogo privržencev za spremembo in je morala policija poseči vmes, da se je ohranil red in mir.

Psi Nobilu na pomoč

v London, 15. jun. (Tel. »Slov.«) Iz Kingsbaya se poroča, da je ekspedicija s pasjo vprego, ki jo je poslala ladja »Hobby«, našla oba korvetna kapitana in švedskega učenjaka Malgröna, ki so se ločili od Nobila, da poiščejo pomoč. Tudi finska vlada pripravlja pomožno ekspedicijo, in sicer eno Junkersovo letalo in en močen lomilec ledu.

Tudi Francozi gredo na sever.

v Pariz, 15. jun. (Tel. »Slov.«) Francoski letalski major Guilbaud, ki je kandidat za polet preko Oceana, bo poletel na Spitzberge na pomoč Nobilovi ekspediciji. Na Spitzbergih bo vzel s seboj Amundsena. — Glasom najnovejših Nobilovih vesti je ledena gora Nobila odgnala zopet na vzhod in se nahaja sedaj na točki 80 stopinj 38 minut severne širine in 27 stopinj 49 minut vzhodne dolžine. V svojih poročilih je Nobile poln zaupanja na pomožne ekspedicije.

Glasom poročil listov je soproga generala Nobila izrazila željo, da bi s svojo hčerko potovala svojemu možu nasproti v Kingsbay, ker jo čakanje v Rimu spravlja v obup in bi rada videla svojega soproga in mu stregla, ko ga bo pomožna ekspedicija rešila.

Anarhija v Tiencinu

v London, 15. jun. (Tel. »Slov.« V Tiencinu vlada anarhija. Včeraj so razoroženi vojaki severne armade pognali v zrak kitajski orožni arzenal. Med 400 vojaki severne armade in med južnimi četami je prišlo do uličnih bojev. »Daily News« poročajo iz Šanghaja, da Čangcolin ni mrtev, temveč da v okrožnici sporoča svojim častnikom, da je njegova rana lahka in da jih prosi, naj ne verjamejo poročilom o njegovi smrti in da naj se pokoravajo njegovim poveljem, kakor doslej.

Angleški listi poročajo nadalje, da je prišlo preteklo noč v Tiencinu, in sicer v kitajskem delu mesta do strahotnih prizorov in krvavega krvoprelitja od strani vojakov, ki so že bili razoroženi. Moški in ženske so se brez usmiljenja morili. Mestne ceste so polne mrtvecev. Tekom cele noči se je slišalo neprestano streljanje strojnih pušk. Naselbina tujcev je močno zastražena. Nad mestnim vodovodom čuvajo angleške, francoske, amerikanske, italijanske in japonske čete.

*

Japonci se navdušujejo za Mussolinija.

Japonci slove kot zelo pametni ljudj in veliki realisti; zato je tembolj čudno, da jih preko vseh meja navdušuje italijanski diktator Mussolini. Nič manj nego trije japonski dramatiki so obdelali snov italijanskega fašističnega voditelja. Igrokaz »Mussolini«, ki sta ga skupaj spisala pisatelja Shimoi in Arakaji, se igra v gledišču Tokivaca in dosega večer za večerom velik uspeh. Igra ima tri dejanja, ki podajajo znani razvoj Mussolinija iz navdušenega socijalista v bojevitega nacijonalista in »osvojitelja« Rima. — Podobno igro pod naslovom »Duce« je spisal sloviti japonski pisatelj Kaoru Osanai in jo igrajo v najodličnejšem tokijskem gledišču. Tretjo igro o Mussoliniju igrajo v Osaki.

Proračun Poljske sprejet

v Varšava, 15. jun. (Tel. »Slov.«) Po današnjem tretjem čitanju proračuna je bil vojni proračun skrajšan za 3 milijone zlotov, proračun notranjega ministrstva pa za 2 milijona, dočim je bil končnoveljavno črtan dispozicijski fond notranjega ministra v znesku 6 milijonov zlotov. Sprejet je bil tudi predlog malih kmetov na zvišanje agrarnih kreditov za 100 milijonov zlotov, ki ga je vlada pobijala, ugodilo pa se je tudi raznim željam vlade. Večino za skupni proračun tvorijo pristaši Pilsudskega in kmetske stranke, dočim so proti socialisti, skrajna desnica in narodna manjšina.

S končnim glasovanjem v tretjem čitanju je bil poljski državni proračun na sejmu danes zvečer sprejet s pretežno večino 219 proti 53 glasovom. Zanj so razen Pilsudskijevega bloka glasovale vse kmetske stranke, ker so s pomočjo levice bili sprejeti njihovi predlogi za zvišanje agrarnih kreditov. Proti je razen komunistov glasoval samo del narodnih manjšin, od katerih je govornik Ukrajincev podal izjavo glede neodvisnosti provinc, ki so povečini naseljene z Ukrajinci in ki naj se združijo z Ukrajino v Sovjetski uniji v samostojno državo. — Poljski socijalisti in poljska desničarska opozicija se je vzdržala glasovanja. Državni proračun balancira po sprejetju več izpreminjevalnih predlogov opozicijskih strank z dohodki 2 milijardi 598,000.000 zlotov in z izdatki 2 milijardi 508,000.000 zlotov. Proračun se mora predložiti še senatu, ki lahko v skrajšanem posvetovanju sklene še izpremembe sejmskih sklepov, kateri se morajo potem še enkrat predložiti sejmu.

Hoover, kandidat republikancev

v Newyork, 15. jun. (Tel. »Slov.«) Na konventu republikancev je bil državni tajnik za prehrano Hoover izvoljen za kandidata za predsednika namesto Coolidgeja z 837 glasovi. Prosto je še mesto za kandidata podpredsednika, za katero mesto se ne govori toliko o Dawesu, kakor o voditelju republikanskega kongresa Tillsonu ali Mac Niderju. Smatra se, da bo Hoover v kratkem odstopil kot tajnik v trgovinskem ministrstvu, da bi mogel začeti z volivno kampanjo. Volivni program republikancev obstoja: organizacijo trgovine na zdravi podlagi, ustanovitev pisarne za farmerje z dalekosežnimi pooblastili za kontrolo presežkov, strogo izvedbo prohibicije, nadaljevanje zunanje politike Coolidgejeve glede pakta o obsodbi vojne in davčne olajšave v okviru zdrave finančne politike.

Titulescu proti Apponyju

v Ženeva, 15. jun. (Tel. »Slov.«) Romunski zunanji minister Titulescu je poslal predsedniku Sveta Društva narodov pismo, v katerem zavzema svoje stališče proti stališču, ki ga je uveljavljal grof Apponyi v optantskem vprašanju po končanih pogajanjih in glasom katerega naj bi se Svet Društva narodov zopet pečal z optantskim vprašanjem, če ne bi prišlo do sporazuma med obema strankama. Titulescu se sklicuje na opazko v zaključnem govoru predsednika, da je zadeva za Svet Društva narodov končana. Predsednik Sveta Društva narodov je to pismo Titulesca, kakor tudi pismo Apponyja samo potrdil.

Dr. Lupu v Parizu

v Pariz, 15. jun. (Tel. »Slov.«) Rumunski minister za javna dela, Lupu, je dospel včeraj v Pariz, kjer ga bo sprejel Poincare. Dr. Lupu zastopa manjšino rumunske kmetske stranke v Bratianovem kabinetu.

Razgovor o balkanski politiki

v Bukarešt, 15. jun. (Tel. »Slov.«) Današnje časopisje komentira obisk Titulesca v Belgradu in piše, da ima Titulescu konkretne predloge v cilju sporazuma med obema državama. Titulescov obisk v Belgradu pred sestankom Male antante se tolmači na ta način, da se bo v Belgradu govorilo samo o balkanski politiki, ki Češkoslovaške ne zanima, zato pa o njej v Bukareštu ne bo govora. Ta obisk dokazuje popolno solidarnost, ki vlada v M. A.

—o—

Italija plačuje dolgove. Italijanska vlada je kot tretji obrok italijanskega vojnega dolga Združenim državam nakazala Federal rezervni banki v Newyorku 5,000.000 dolarjev.

Najprej neodvisnost Albanije

v Pariz, 15. jun. (Tel. »Slov.«) Dopisnik »Eccho de Paris«, ki je vršil anketo v Jugoslaviji, ugotavlja, da je naš kralj energičen človek, kar je bil tudi med vojno in o katerem je Poincare dejal, da spada med najboljše evropske vladarje. Dopisnik pravi, da je neodvisnost Albanije za Jugoslavijo življenjsko vprašanje ter zaključuje, da je v interesu Jugoslavije, da odobri sporazum in da se učvrsti zbližanje z Italijo.

Posojilo in vojni dolgovi

v Pariz, 15. jun. (Tel. »Slov.«) Kakor poroča »Newyork Herald«, se bodo v kratkem začela pogajanja med angleško vlado in jugoslovanskim finančnim ministrom dr. Markovičem, ki se nahaja v Londonu radi najetja jugoslovanskega stabilizacijskega posojila, o ureditvi srbskih vojnih dolgov. Dr. Marković je stavil podrobne predloge o plačilu teh dolgov.

Madjari dobili posojilo, a drago

v Budimpešta, 15. jun. (Tel. »Slov.«) Madjarska vlada je za oddajo državnega monopola za vžigalice za 50 let švedsko-ameriškemu kartelu za vžigalice dobila od tega kartela posojilo 36 milijonov dolarjev za financiranje agrarne reforme. Prejšnji načrt za posojilo pri londonski Rotschildovi skupini se je ponesrečil radi predragih pogojev. Imenovani kartel namerava v kratkem času potem, ko prevzame monopol, zvišati ceno za vžigalice tako, da bo tudi to posojilo na ta način zelo drago.

Papež opravlja delo normalno

v Milan, 15. jun. (Tel. »Slov.«) Vedno dobro informirani vatikanski dopisnik »Corriere della Sera« doznava, da je papež res nekoliko dni bolan za poapnenjem žil in da se je moral podvreči posebnemu zdravljenju. Zdravniki se prizadevajo preprečiti napredovanje bolezni, dasi zaupajo močni naravi papeža. Niti najmanjšega povoda ni za kako bojazen. Papež svojega delovanja ni omejil in je predvčerajšnjim dajal avdience celo do 2 popoldne.

30. t. m. pogajanja s Prago.

v Praga, 15. jun. (Tel. »Slov.«) Jugoslovanska delegacija za trgovinska pogajanja je z Dunaja sporočila v Prago, da se trgovinska pogajanja s Češkoslovaško ne morejo začeti že 20. t. m., temveč šele dne 30. t. m.

Wilsonov spomenik v Pragi

v Praga, 15. jun. (Tel. »Slov.«) Danes so v Pragi v prisotnosti zastopnikov oblasti in ameriškega poslanika položili temeljni kamen za Wilsonov spomenik. Spomenik bodo slovesno odkrili 4. julija, ki je ameriški državni praznik. Podstavek spomenika ima enostavni napis »Wilson«.

33 ljudožrcev

v Praga, 15. jun. (Tel. »Slov.«) Na vzhodnem Slovaškem so pred enim letom prijeli neko cigansko tolpo radi dokazanega kanibalizma. Preiskava proti tej tolpi je sedaj končana. Razprava proti njim bo meseca septembra v Košicah. V zaporu je 33 ciganov. Število prič znaša 80. Ogrski kazenski zakonik, ki še velja za Slovaško, ne pozna delikta kanibalizma, tako da pride ljudožrstvo v poštev samo kot oteževalna okolnost za umor ali uboj. Proces bo trajal približno en mesec. Obtožnica ima obseg cele knjige.

Slovenci v Italiji

»SPONTANO« POITALIJANČENJE IMEN.

Znano je, da so v Istri nekateri podestati naložili italijanske priimke slovenskim in hrvaškim kmetom z enostavnim občinskim dekretom. Kmetje morajo nove priimke že rabiti. Ko bo še prefekt te dekrete potrdil, bo zadeva tudi »zakonito« urejena. Očividno gre tu za tako imenovano »lojalno« nasilje, ki ga niso fašisti nekaj časa prav nic prikrivali, ampak so se z »lojalnostjo« svojih metod celo ponašali. V zadnjem času pa so podestati ubrali drugo pot, — pot mistifikacij, ki pelje do »spontanosti«. Podestati pritiskajo na licencarje in tudi kmete, naj podpišejo »prostovoljne« prošnje za popravo priimka. Pri tem se poslužujejo znanih sredstev: gostilničarju ali drugemu obrtniku zagrozijo, da mu odvzamejo licenco, kmetu, da bo moral njegov sin k vojakom, ali da zgubi pokojnino; drugič računajo zopet na kmetovo nevednost in neznanje italijanskega jezika ter mu dajo podpisati listino, ki je niti ne razume. Postopanje teh ljudi je treba razgaliti, ker je fašistovski tisk s svojimi agenturami stalno na tem, da prikrije ta nasilja, ki jih je v dvajsetem stoletju težko označiti s pravo besedo. Tipičen primer nam je postopanje podestata v Jelšanah. Temu ni bilo zadosti, da je na vse načine pritiskal na trgovce, gostilničarje in obrtnike, naj vložijo prošnjo za izpremembo imena. Svoje uslužbence je poslal med kmete od hiše do hiše z izpolnjenimi prošnjami za poitalijančenje priimka. Dal jim je točna navodila, kako morajo postopati. Kmetu ali hišni gospodinji so dejali: »Po ukazu višjih oblastev se vi odslej ne pišete več Stemberger, ampak Stemberghetti, vi Hraber pa Arditi; g. prefekt želi, da še podpišete to listino.« Kmetje so se seveda nekaj časa instinktivno obotavljali, dokler niso občinski uslužbenci nastopili z bolj ali manj prikritimi grožnjami. Tako je bilo izsiljenih v Jelšanah okoli 40 podpisov na prostovoljne prošnje. Ko so pozneje kmetje zvedeli za sleparijo, si niso mogli več pomagati ker so bile prošnje že odposlane prefekturi na Reki. Ni si težko misliti, kakšno mnenje si je ustvaril kmet, ki je videl v nekdanjih občinskih in državnih funkcijonerjih zaščitnike reda in poštenja, o italijanskih oblastnikih, ki izrabljajo njegovo dobro vero, da mu »z njegovim privoljenjem« ukradejo njegovo ime. Postopanje podestata v Jelšanah kaže na drugi strani, da so se fašisti ustrašili odkritega nasilja, in da se rajše skrijejo pred svetom za umazane mistifikacije.

Celje

G. Poljšaku je oblast zabranila zdravljenje. Pod št. 10.570-1 je včeraj okrajno glavarstvo dostavilo g. Alojziju Poljšaku sledeči odlok: Ugotovljeno je, da izvršujete zdravilstvo, ne da bi bili za to usposobljeni in brez predpisanega dovoljenja. Pri tem uporabljate gotova mazila, čaje in druga sredstva, kojih sestavine si pridržujete kot svojo tajno. Ker je izvrševanje zdravilstva po neupravičenih osebah in uporaba tajnih sredstev zabranjena, lečenje po poklicnih zdravnikih zelo otežkočeno v slučajih, kadar je radi uporabe tajnih sredstev bolnikovo zdravstveno stanje še bolj oškodovano in ker je podan utemeljen sum, da je Vaše zdravljenje že povzročilo škodo, Vam v smislu odloka velikega župana Maribor z dne 1. maja 1928 L-br. 186-2 temeljem cesarske naredbe z dne 20. aprila 1854 drž. zak. št. 96 prepovedujem vsako nadaljnje zdravljenje, naj bi se isto vršilo tudi brezplačno in na izrecno zahtevo strank. — Vsak prestopek te prepovedi bom kaznoval po §§ 7 in 11 navedene naredbe z globo do 1000 Din ali z zaporom do 14 dni. — Proti temu odloku Vam je dopustna pritožba na velikega župana v Mariboru. Pritožbo bi bilo vložiti tekom 14 dni po vročitvi tega odloka pri okrajnem glavarju v Celju. Pritožba pa bi ne imela odložilne moči, ker so prizadeti javni interesi. — Tako okrajno glavarstvo. Kolikor vemo, je g. Poljšak že sprejel ponudbo primarija dr. Černiča v Mariboru in bo z dovoljenjem višje oblasti v kratkem pričel z zdravljenjem v mariborski bolnici.

Predavanje OUZD o prvi pomoči. Okrožni urad za zavarovanje delavcev priredi v četrtek dne 21. junija t. l. ob 4 popoldne v meščanski šoli v Celju predavanje o prvi pomoči. Po tem predavanju pa se vršijo praktične vaje v dajanju prve pomoči. Ker je dolžno vsako večje podjetje, da razpolaga z izvežbanimi močmi v dajanju prve pomoči in ker je to tudi v interesu posameznih delavcev, pričakuje urad, da bodo na navedenem predavanju zastopana vsa večja podjetja iz Celja in okolice.

Zanikrna četvorica v Čretu. V marcu letošnjega leta je kupila v Čretu pri Celju od zakoncev Grum posestvo neka Hedvika Curčić iz Zagreba. Z njo se je priselil v Čret tudi njen priležnik Ferd. Jean. V »družino« pa je spadal tudi Hedvikin brat Franc Schulze in Schulzejeva priležnica Ružena Valaskova. Kmalu so se prišli med Hedviko in njenim bratom Francem prepiri, katerih posledica je bila, da sedijo sedaj vsi razen Jeana v celjskih sodnih zaporih. Oblast je namreč doznala o predživljenju imenovanih cel roman. Predvsem se Schulze ne imenuje Schulze, temveč Karol Mütsch, rojen in pristojen v Zamberg v ČSR. Ime Schulze si je nadel šele potem, ko je 31. dec. 1927 poneveril svojemu gospodarju, veletrgovcu Ozwaldu Roedlu v Pragi 130.000 Kč. Po izvršeni poneverbi je Mütsch namreč odšel v Berlin, kjer je prišel v stik z nekom, ki mu je močno podoben. Ta oseba mu je proti nagradi 400 mark preskrbela potni list na ime Franc Schulze. S tem potnim listom se mu je posrečilo priti v Zagreb, kjer naj bi našel svojo sestro Hedviko, ki pa se je preselila v Hotemaž pri Radečah. Mütsch ji je pisal in sestra je prišla v Zagreb. Mütsch je sestri povedal, da je poneveril denar in domenila sta se, da bi bilo najbolje kupiti za ta denar kako posestvo na sestrino ime, ker bi ona kot bivša posestnica neke majhne trgovine v Zagrebu lahko nakup posestva opravičevala. Končno je prišlo do nakupa posestva v Čretu in Hedvika je takoj izplačala 56.000 Din, kupna cena pa je znašala 111.000 Din. Mütsch sam pravi, da je vsa kupnina izvirala iz poneverjenega denarja. Hedvika zanika, da bi bila kupila posestvo s poneverjenim denarjem ter pravi, da ji je denar preostal še od likvidacije njene trgovine v Zagrebu Mütsch ima ženo Ljudmilo in lastnega otroka Vlastimira v Nahodu na Češkem, kjer živita menda v veliki bedi, dočim je on že v Pragi živel 4 leta v konkubinatu z Valaskovo, hotelsko sobarico. Tudi Hedvika ima zakonskega moža, a se je od njega ločila. Vsekakor je ta četvorica zelo pestra in bo preiskava gotovo prinesla še mnogo zanimivosti na dan. Aretirani so bili vsi trije zadnji torek, Mütsch in Valaskova prav pred policijskim poslopjem, Hedvika pa na stanovanju v Čretu.

Dopisi

Jesenice

Shod. Jutri v nedeljo 17. junija, po savškem cerkvenem opravilu bo v dvorani kat. del. prosvetnega doma na Savi velik javen shod. O političnem položaju bo poročal narodni poslanec g. France Kremžar, o delu oblastne skupščine in odbora pa oblastna poslanca gg. prof. Jarc in domačin Peter Arnež. Somišljeniki vsi na shod.

Nove stanovanjske hišice. Kakor že objavljeno, je občinski odbor kupil dr. Pretnerjevo zemljišče, ali po domače »Pekov svet« poleg Ukove na Savi. Pred dvema dnevoma je bilo to stavbišče parcelirano in v nedeljo zvečer se bodo vsi interesentje povabili na sestanek, kjer se jim bo odkazalo stavbišče ter naznanili pogoji. Prihodnji teden pa se bo pričelo z delom in na »Pekovem« bodo v kratkem času zrasle stanovanjske hišice, katere bodo kolikor toliko odpomogle stanovanjskemu pomanjkanju na Jesenicah.

Jeseniški župan in predsednik kluba obč. odbornikov SLS se nahajata v Belgradu v zadevi kaldrminskih del na Jesenicah.

Razstava toledo izdelkov se vrši dne 17. junija v osnovni šoli na Jesenicah. Priredi jo toledo tečaj. Vstopnine ni!

Novo mesto

Imenovanje. Na tukajšnji osnovni deški in dekliški šoli je bil imenovan z ministrskim dekretom dne 2.. maja t. l. za definitivnega kateheta p. Ciprijan Napast. P. Ciprijan je bil že prej v Kamniku 8 let katehet in profesor na domači franč. gimnaziji. Pridno je tam tudi sodeloval pri Vincencijevi konferenci in na prosvetnem polju.

»Jadranska Straža« podružnica naznanja svojim članom in prijateljem, ki jih je okoli 300, da so prispele legitimacije za permanentno celoletno polovično vožnjo po našem morju. (Lepaki po izložbah!) V lepo usnje vezana legitimacija stane 10 Din. Priložiti je fotografijo. Refektanti naj se čimprej oglasijo pri predsedniku podružnice učit. g. Viktorju Pirnatu, ki izdaja tudi lične društvene znake istotako po 10 Din. — Podružnica pripravlja skioptično predavanje »Naša letovišča na Jadranu«. V septembru bo velik »mornarski dan«.

Za vzdrževanje oziroma popravo poslopij kmetijske šole na Grmu je dal oblastni odbor na razpolago v oblastnem proračunu zapopadeni znesek 947.50 Din. Na grmski šoli se je že napravil nov kozolec, sedaj se ureja umivalnica za učence ter prepotrebne naprave pri skrajno zastarelih in nehigienskih straniščih. Dela se tudi velika greznica. Tekom tega poletja se bodo vsa najnujnejša popravila uredila. Na nekdanjem skrajno zanemarjenem prostoru med grmsko šolo in vilo Ivana Barleta se je izčistilo grmovje in razstrelilo kamenje ter nasadil lep in vzoren sadovnjak. »Jutro« je svoječasno prineslo zlobno notico, da se uničuje tam nekak park. Čudno, da sedaj ne pogleda lepega nasada, ki bo tvoril drugačen park kakor grmovje, robidovje ter nekaj krivih gabrov!

Hrastnik

Ustanovni občni zbor društva za zidavo cerkve v Hrastniku se vrši v torek dne 19. t. m. ob 7. uri zvečer v uradnih prostorih Ljudske posojilnice. — Pri rudniku se še vedno dela in se niti ne ve, kako dolgo bo to brezdelje trajalo. — Umrli so rudar g. Franc Žibret. Zapušča ženo in več nepreskrbljenih otrok. V Ljubljani je umrla gospa Kavčič roj. Marinko iz Hrastnika. Izlet Zveze slov. vojakov k Sv. Katarini se vrši v nedeljo, dne 17. junija. Dopoldne služba božja, nato zborovanje, nakar opozarjamo bivše vojake iz svetovne vojne. Novo hišo si je postavil gosp. Krištofič v Žečah.

Trbovlje

Na sv. Planini se vrši jutri v nedeljo procesija sv. R. T. Ta dan prihite na to prijazno višino stotine in stotine iz vseh dolin od blizu in od daleč. Pričakovati je, da bo tudi letos lepo vreme in žarko junijsko solnce, ki je dodobra ogrelo že tudi naše planine, privabilo tja gori ogromne množice, ki bodo stvorile prav veličasten sprevod. Procesija bo šla deloma po novi poti, kjer se bo lahko lepše razvila. Slavnost bo poveličevala zagorska rudniška godba.

Lovski blagor. Karel Kačič, pekovski mojster, je ta teden ujel 10 kg težkega sulca v Savi in to na trnek.

Rogaška Slatina

Poroka. V pravoslavni cerkvi Sv. Petra in Pavla se je v nedeljo 10. t. m. poročil zdraviliški zdravnik univ. docent. dr. Laza Nenadović z gospo Kristo Ljukon.

Jubilej. Dne 11. t. m. je praznoval v krogu svoje družine 70letnico rojstva vpokojeni nadučitelj svetokrižke šole g. Ivan Kit, ki je prejšnji dan obhajal s svojo soprogo tudi 40letnico poroke. G. Kit je še čil in zdrav in ravno tako tudi ga. soproga.

Visok gost. V zdravilišče je dospel na zdravljenje pravoslavni vladika g. Gabrijel Zmeanović iz Vojnovića.

Prosvetno in pevsko društvo »Sloga« je priredilo preteklo nedeljo koncert, združen z gledališko predstavo. Prireditev je lepo uspela. Gospodu pevovodji Cenčiču, ki hodi društvo poučevat iz Rogatca, je na uspehu častitati!

Prireditve in društvene vesti

Vsaka objava pod tem naslovom se mora plačati in sicer prvih 15 besed po 25 par, vsaka nadaljna beseda po 3 Din.

Strokovno društvo javnih nameščencev in vpokojencev kraljevine SHS v Ljubljani ima drevi ob 20. svojo redno odborovo sejo v kleti konzumnega društva na Kongresnem trgu št. 2.

Esperantisti! Klub esperantistov v Ljubljani priredi v nedeljo 17. junija t. l. izlet v Žirovnico. Odhod iz Ljubljane ob 11.40 ali s turistovskim vlakom. Vsi člani in somišljeniki se vabijo k udeležbi.

Vič-Glince. Vabite se na veliko vrtno veselico, gasilnega društva v restavraciji v Rožni dolini.

Kranj. Izlet »Meščanske zveze« v nedeljo 17. t. m. Ob pol 1 popoldne se bomo zbrali na postaji ter se od tod odpeljemo proti Tržiču kjer se nekoliko pomudimo. Pot iz Tržiča preko Begunj do Radovljice nadaljujemo peš. Z večernim vlakom se potem vrnemo v Kranj.

Vajeniške preizkušnje se bodo vršile v prvi polovici julija. Vajenci spadajoči v področje zadruge rokodelskih in sorodnih obrtov v Kranju, naj se priglase vsaj do 1. julija.

MARIBOR.

Ljudski oder Studenci-Maribor. V nedeljo, 17. junija ob 20. uri predstava »Lurška pastirica« dvorana Gačnik.

Cerkveni vestnik

Praznik presv. Srca se obhaja v cerkvi sv. Jožefa v nedeljo 17. t. m. Ob 6. zj. skupno sv. obhajilo, ob 8. zj. slovesna sv. maša, ob pol 8. zv. je procesija in nato obnova posvetitve presv. Srcu. Ta dan je v tej cerkvi ves dan izpostavljeno Najsvetejše v češčenje in zadoščenje.

Meščanska Marijina kongregacija pri sv. Jožefu ima v nedeljo, 17. t. m. ob 11 dopoldne svoj redni shod.

Sport

RAPID (MARIBOR) : AMATER TRBOVLJE.

V nedeljo 17. junija gostuje v Trbovljah večkratni prvak mariborskega okrožja SK Rapid proti tamošnjim Amaterjem ob 4 popoldne na igrišču SK Amaterja. Agilno mlado moštvo SK Amaterja si je z gostovanjem Rapida pridobilo najmočnejšega nasprotnika letošnje pomladanske sezone ter bo nudila zelo zanimivo in napeto igro.

Apelira se na trboveljsko športno publiko, da v čim večjem številu poseti tekmo ter s tem pokaže simpatije do lastnih igračev, ki se udejstvujejo na zelenem športnem polju, in jih z obilnim obiskom tudi finančno podpre.

* * *

Motorna vožnja v Celje. Vsi v Zvezi motoklubov kraljevine SHS včlanjeni klubi se pozivajo, da se s svojim članstvom v čim večjem številu vdeleže te propagandne vožnje v Celje dne 17. t. m. Odhod vozačev po dispoziciji klubov, tako da dospejo do 10 dopoldne v Celje. Ob pol 11 sprejem na glavnem trgu v Celju — sprevod po mestu. Popoldne: veselica z godbo v gozdni restavraciji nad mestnim kopališčem v mestnem parku. Odhod iz Celja po odredbah klubov. — Zveza motoklubov kraljevine SHS v Ljubljani.

Orlovski tabor na Stadionu

Tajniki, odgovorite takoj na okrožnice, ki ste jih prejeli.

Preskrbite si izkaznice. Vse okrožne odbore opozarjamo, da si pravočasno naroče pri S. O. Z. dovolj članskih izkaznic, da bodo lahko postregli onim bratom, ki istih še nimajo.

Hrvati prijavili udeležbo. Orlovskega tabora se bodo udeležili tudi hrvatski Orli in Orlice. Iz Zagreba bo najbrže pripeljal poseben vlak.

Pripravite kroje! 1. julija bo velika orlovska manifestacija v Ljubljani. Kdor še nima kroja, naj si istega hitro oskrbi. Vse blago je na razpolago pri D. N. V. v Ljubljani.

Radio

Nedelja, 17. junija.

Zagreb: 20 Prenos iz zagrebške opere. — **Breslau:** 20 »Hoffmannove pripovedke«, opera v 4 dej. (Offenbach). — **Praga:** 21 Koncert iz Brna. — **Leipzig:** 19.30 Poljuden koncert; 22.30 Plesna godba. — **Stuttgart:** 19.25 Beethoven: Misa solemnis, ob priliki pevske prireditve Zveze del. pevskih zborov. — **Bern:** 20.45 zborovsko petje; 21. Orkestralna glasba in petje. — **Katovice:** 20.15 Koncerti iz Varšave. — **Frankfurt:** 19.30 »Missa solemnis« (Beethoven). — **Rim:** 21.10 Koncert instrumentalne glasbe. — **Langenberg:** 20.10 »Der Vetter aus Dingsda«, opereta v 3 dej. (Künneke). — **Berlin:** 19.25 »Missa solemnis« (Beethoven); 22.30 Plesna glasba. — **Dunaj:** 19.30 Koncert F. Schubertove glasbe: Delfini — Zulejka — V veselju in žalosti — Neutrudna ljubezen — Klavirski trio, B-dur; 20.30 »Frasquita«, opereta v 3 dej. (Lehar). — **München:** 20 Koncert. Thomas: Uvertura k »Mignon« — Lalo: Španska simfonija, za vijolino in orkester — Glinka: Kamarinskaja — Puccini: Arija iz »Bohema« — Arija iz »Madame Butterfly« — Verdi: Fantazija iz »Falstaff« — Puccini: Arija iz »Toske« — Verdi »Trubadur« — Benvit: Simf. pesnitev za flavto in orkester — Puccini: Fantazija iz »Turandota«. — **Milan:** 21 »Mesečnica«, opera (Bellini).

Gospodarstvo

Prudukcija premoga v Sloveniji v aprilu 1928

V mesecu aprilu t. l. je znašala produkcija premoga v Sloveniji 118.661 ton napram 155.453 tonam v marcu in 134.000 tonam v aprilu lani.

Produkcija premoga je padla v večji meri kakor bi bilo sezonsko pričakovati (padla je od marca do aprila za 23%, sezonsko nazadovanje od marca do aprila znaša v povprečju zadnjih let ca. 18%). Skupno je znašala produkcija premoga v prvih 4 mesecih t .l. 634.000 ton napram 623.000 tonam v prvih štirih mesecih lani.

Iz tega lahko sklepamo, če izvzamemo spore železnic z rudniki, na nazadovanje predvsem industrijske konjunkture, kar kažejo tudi naslednji podatki o oddaji (v tonah):

	jan.	febr.	marec	april
železnicam	86.089	84.975	67.946	59.036
brodarstvu	—.90	—.500	—.690	—.200
industriji	52.609	47.145	48.038	44.878
raznim	16.605	18.973	14.060	8.889
izvoz	3.776	2.947	2.836	3.839
lastna poraba	11.881	10.528	10.485	9.100

Iz teh podatkov je razvidno, da je oddaja v vse svrhe nazadovala posebno znatno za železnice in raznim (tu gre predvsem za premog za domačo porabo). Edino izvoz je narastel, ker morajo pač rudniki pri padajočem odjemu doma iskati trgov zunaj.

Z ozirom na še vedno trajajoči spor med rudniki in glavnim železniškim ravnateljstvom, ozir. strojnim oddelkom, katerega efekt v statistiki pride naravno do izraza šele v podatkih za junij, je važno, da gre 50% vse slovenske produkcije premoga v aprilu, torej polovica za državne železnice (privatne pridejo v poštev samo s par tonami). Kakor je na eni strani razumljivo, da hoče imeti država popolnoma upravičeno premog po nizki ceni, tako je na drugi strani jasno, da v slučaju prenizkih cen podjetniki niso več pripravljeni delati, ker so pač pridobitna podjetja, za katere delo v izgubo nima smisla. Zato je naravno ukrep, da se nehajo dobave za državne železnice, na katere so po navedenih podatkih rudniki navezani s 50% svoje produkcije, izzval reakcijo pri rudnikih. Mislimo pa, da je pri sedanjih razmerah to stvar, ki se naj reši sporazumno s popuščanjem obeh med državo in rudniki, ker vsako zavlačevanje škoduje predvsem delavstvu in celokupnemu narodnemu gospodarstvu, v manjši meri pa podjetnikom. Skupno je znašala oddaja premogovnikov v aprilu 124.972 ton napram 144.005 v marcu.

V zvezi s padajočo produkcijo je tudi vedno manjše število zaposlenega delavstva, ki se je (po že prejšnjih znatnih redukcijah) znižalo od 9.436 v januarju na 8137 v aprilu, torej za 1299, za 14%. Rudniki so povprečno v teku meseca aprila imeli zaposlenih: 265 (v marcu 261) uradnikov, 244 (248) paznikov in 8137 (8310) delavcev.

BILANCE IN POSLOVNA POROČILA

Tvornica za dušik, d. d., Ruše. Iz poslovnega poročila posnemamo, da se je lani obrat tovarne vršil brez ovir. Z ekonomskim izkoriščanjem toka in s tehn. izpopolnitvami so se znižali proizvajalni stroški, ker so cene radi močnejše konkurence padle. Velike zaloge so izpečane in se je kupčija zelo razširila. Doma se je prodaja tudi povečala. S prenosom 0.4 (0.4) znaša bruto donos 11.1 (9.2) milj. Din. Odpisi so se povečali radi izvedene valorizacije od 0.9 na 2 milj., kakor tudi davki od 1 na 1.4 milj. V bilanci se je radi graditve delavskih hiš povečala postavka tvorniška poslopja od 8.9 na 11.2, zaradi raznih novih investicij postavka oprema tvornice od 12.6 na 14 milj. Zaloge kakor fabrikati pa so se znatno znižali: od 22.3 na 13.9 milj. Med pasivi so se znižali upniki od 39 na 34.1 milj. (večja likvidnost). Dividenda za 1927 (od 16. t. m. dalje) znaša 18 Din na delnico napram 17.50 za 1926.

D. d. za eksploatacijo drva, ena največjih hrvatskih lesnih tvrdk, v kateri sodeluje tudi angleško-ameriški kapital, izkazuje per 31. okt. 1927 1052 Din izgube napram 54,188.569 Din za poslovno leto 1925/1926. Bilanca za 1925/26 ni bila objavljena. (Kapital 40 milj. Din.)

Zagrebška tvornica sodov. Pri kapitalu 7.5 milj. Din znaša izguba za 1927 152.080 Din, za 1926 pa 887.864 Din. Občnemu zboru je predlagan odpis rezerv 955.507 Din in 2.495.576 Din zaradi prodaje nepremičnin, ki so bile l. 1926. bilansirane z 5,995.576 Din.

IZKAZ O STANJU NARODNE BANKE

z dne 8. junija 1928 (vse v milj. Din; v oklepajih razlika napram izkazu z dne 31. maja 1929). Aktiva: Kov. podlaga 364.2 (—5.9), posojila: menična 1248.6, lombard. 242.3, skupaj 1491.0 (+8.6), račun za odkup kronskih bankovcev 1062.6 (—10.0) saldo raznih računov 441.1 (—67.2); pasiva: bankovci 5369.2 (+89.4), drž. terjatve 229.8 (—7.3), obveznosti: žiro 437.6, razni računi 164.3, skupaj 602.0 (—156.7); ostale postavke neizpremenjene.

★

Prodaja soli. Kakor smo že poročali, bodo od 1. julija t. l. dalje prodajali sol samo tisti, ki bodo imeli posebno finančno dovoljenje za prodajanje po gotovi ceni. Sedaj pa manjka samo še 14 dni do 1. julija in monopolska uprava še do danes ni določila cene niti ni objavila, kje naj se vlagajo prošnje. Zato je umesten apel na monopolsko upravo, ker je 1. julij pred vrati, da pove, kje naj se vlagajo prošnje za dovoljenje nadrobne prodaje in naj določi ceno.

Poštna hranilnica v maju 1928 Promet je znašal 4362 (v aprilu 4158.7) milj Din, od tega brez gotovine 46.2 (45.8) %. Število računov se je povečalo od 15.674 na 15.796, ki se razdele: Ljubljana 4851 (4824), Zagreb 4853 (4815), Sarajevo 2655 (2651), Belgrad 2910 (2870) in Skoplje 527 (514). Zagreb ima torej že več računov kakor Ljubljana in hitro napredovanje Belgrada kaže, da bo kmalu prehitel Sarajevo. Vloge so se po daljšem naraščanju zmanjšale v tem mesecu od 641.7 na 619.1 milj. Din. Znašale so (v milj. Din):

31. decembra 1927	622.5
31. januarja 1928	629.9
29. februarja 1928	607.9
31. marca 1928	611.8
30. aprila 1928	641.7
31. maja 1928	619.1

Vendar pa so zelo visoke, saj so se celo lansko leto do oktobra gibale med 300—400 milj. Din. Stanje vlog 31. maja je bilo: v Ljubljani 112 (108.2), v Zagrebu 190.3 (176), v Belgradu 181.1 (200.6), v Sarajevu 111.4 (132.4) in v Skoplju 24.2 (24.4) milj. Din. Tudi hranilne vloge so v maju narasle, in sicer od 27.46 na 28.65, povprečna vloga pa od 968 na 990 Din. Knjižic je bilo 31. maja 28.933 (28.362).

Devizni promet. V prvih petih mesecih t. l. je bil devizni promet zagrebške in ljubljanske borze naslednji (promet zagrebške borze je objavljen v »Jugosl. Lloydu« istočasno s prevodom našega članka o prometu naših borz, seveda brez navedbe vira):

	Zagreb	Ljubljana
	milijonov	
januar	225.1	80.4
februar	235.1	60.—
marec	236.8	72.2
april	206.0	72.6
maj	266.6	89.8

Jasno je, da promet zagrebške borze zaostaja za onim v letu 1927., ker je ljubljanska borza začela z deviznim poslovanjem šele 1. julija 1927. Skupno je znašal promet zagrebške borze 1169.6 milj. Din, ljubljanske pa 375 milj. Din; že v prvih 5 mesecih t. l. je znašal devizni promet v Ljubljani skoro toliko kot v celi drugi polovici 1927 (394) milj.). Nadalje je znašal promet v efektih v Zagrebu: januarja 34.4, februarja 30.7, marca 31, aprila 19.8, maja 38.6 milj., skupaj 154.5 milj. Din napram 128.8 milj. Din v istem času lani.

Dobava. Dne 19. t. m. se bo vršila pri Dravski stalni vojni bolnici v Ljubljani ofert. licitacija glede dobave živil (moka, mast, riž, zdrob, cikorija, kava, olje, fižol, testenine, sladkor itd.).

Borza

Dne 15. junija 1928.

DENAR.

Z izjemo devize Berlin, ki se je učvrstil, in Curiha, ki je neizpremenjen, so vsi drugi devizni tečaji danes nazadovali. Pri srednjem prometu je bilo zaključene največ Prage (nad pol milijona Kč). Narodna banka je intervenirala v vseh devizah razen v Newyorku in Trstu, kjer je bilo privatno blago.

Devizni tečaji na ljubljanski borzi

15. junija 1928.

	povpraš.	pon.	srednji	sr. 14. VI.
Amsterdam	—	2293.50	—	—
Berlin	1357.—	1360.—	1358.50	1358.75
Budimpešta	—	992.10	—	—
Curih	1093.50	1096.50	1095.—	1095.—
Dunaj	798.35	801.35	799.85	799.50
London	277.04	277.84	277.44	277.47
Newyork	56.73	56.93	56.84	56.84
Pariz	—	223.40	—	—
Praga	168.10	168.90	168.50	168.50
Trst	297.80	299.80	298.80	299.—

Zagreb. Berlin 1357—1360, Curih 1093.50—1096.50, Dunaj 798.35—801.35, London 277.04—277.84, Newyork 56.69—56.89, Pariz 222.40—224.40, Praga 168.10—168.90, Trst 297.82—299.82.

Belgrad. Amsterdam 2290.50—2296.50, Berlin 1357—1360, Budimpešta 9906—9936, Curih 1093.50 do 1096.50, London 277.04—277.84, Newyork 56.73 do 56.93, Pariz 222.40—224.40, Praga 168.10—168.80 Trst 297.85—299.85.

Curih. Belgrad 9.13125, Berlin 123.98, Budimpešta 90.55, Bukarešt 319.50, Dunaj 73.01, London 25.33, Newyork 518.85, Pariz 20.395, Praga 15.38, Trst 27.295, Sofija 3.75, Varšava 58.20.

VREDNOSTNI PAPIRJI.

Tendenca za vojno škodo je nadalje čvrsta, vendar je julijski termin za 1 Din nižji. Med bančnimi papirji se je Praštediona ustalila na 950.

Ljubljana. Celjska 158 den., Ljublj. kreditna 128 den., Kred. zavod 165—175, Vevče 105 den., Ruše 265—280, Stavbna 56 den., Šešir 105 den.

Zagreb. 7% invest. posoj. 92, agrari 56.50—57, vojna odškodnina 454—456, julij 457, dec. 478—480, Hipo 59.50 Jugo 87.50—88, Praštediona 950, Ljublj. kreditna 126—130, Šećerana 500—510, Drava 382—385, Slavonija 11—12, Trbovlje 485 den., Vevče 105 denar.

Belgrad. Narodna banka 6950, vojna odškodnina 453.50, 456, ult. jun. 454.50—456, ult. jul. 465 do 465.25, ult. dec. 485, Izvozna banka 1140, Belgr. zadruga 6500, 7% invest. posoj. 97.50, agrari 54.50.

BLAGO.

Ljubljana. Les: Bukove deske, naravne očeljene ostrorobe paralelne od 14 naprej od 27—60 mm od 2.20—2.70 m I. fko vag. Sušak 1 vag. po 1000; deske smreka-jelka monte od 16 naprej 18, 24, 28, 38 mm deb. fko vag. meja 12 vag. po 517.50. Zaklj. 13 vag. Tendenca neizpremenjena.

Dež. pridelki (vse samo ponudbe slov. post., plač. 30 dni, dobava prompt): pšenica nova baška označena za julij 330—332.50, za avgust 337.50—342.50, baška 78-79 kg 2% 395—397.50, moka 0 g vag. bl. fko Ljubljana plač po prejemu 530 do 535, koruza popolnoma suha 337.50—340. činkvantin 350—355, ajda domača zdrava rešetana 295, oves baški zdrav rešetan 305—310. Zaklj.: —. Tendenca neizpremenjena.

Novi Sad. Pšenica bč. 347.50—350, potiska 352.50—355, juž. ban. 347.50—350, gor. ban. 345 do 347.50; oves bč., slav. 260—265; koruza: bč. 287.50—292.50, bela 297.50—302.50 ban. 282.50 do 285, srem. 287.50—290; moka: 00 in 0g 470—480, št. 2 457.50—467.50, št. 5 446—450, št. 6 420—430, št. 7 350—360; otrobi bč. 215—220, ban. 200—210. Promet: 16 vag. pšenice, 15 koruze, 1 vag. moke.

Kaj je novega

KOLEDAR

Sobota, 16. junija. Jošt, Frančišek Reg., Gvido Kort., Benon.

ZGODOVINSKI DNEVI

16. junija: 1896 je umrl Anton Nedved. — 1722 je umrl angleški vojskovodja John Churchill, vojvoda Malborough. — 1815 je Napoleon premagal Blücherja.

*

★ **Stadion v Ljubljani** bo 1. julija sprejel v svojo areno čete in čete telovadcev Orlov in zopet čete telovadkinj Orlic. Zopet se bo zganila rdeča reka čepic ob stadijonskem vhodu in se razlila kakor rdeče morje po areni. Zacveteli bodo rdeči makovi cveti in se zagibali v ritmičnem vetru novih vaj. Sama moč, samo cvetje naše mladine. Kdo bi ostal ta dan doma? Kdo se ne bi pridružil našim Orlom in Orlicam? Saj je vožnja znižana za vse posetnike za 50 odstotkov, Orli in Orlice plačajo pa le četrtino. Tudi izgovor, češ, nisem vpisan pri Orlih, ne drži. Zakaj ne? Zato, ker bodo v sprevodu korakali tudi fantje in dekleta v narodnih nošah, ki so člani naših prosvetnih in izobraževalnih društev. Zbrana bo ta dan vsa naša katoliška mladina, Orli in Orlice v krojih, člani in članice društev, pevskih zborov pa v narodnih nošah. Dan veselja, dan, ki nas bo navdušil za novo delo!

★ **Delavski tabor na Rašici.** Krščc. soc. delavstvo iz Šmartna pod Šmarno goro in bližnje okolice priredi v nedeljo, dne 17. junija z izletom združeni delavski tabor na Rašici. Vabljeni vsi tovariši, tovarišice in prijatelji delavstva. Prireditev naznani v soboto na predvečer velik kres. V nedeljo ob devetih sv. maša, ob desetih pa tabor na prostem. Pri celi prireditvi sodeluje moški pevski zbor iz Šmartna.

★ **Shod in tečaj na Kumu.** Štajersko društvo za gojitev treznosti in Duhovniška protialkoholna zveza za Slovenijo priredita v soboto in nedeljo 7. in 8. julija veliko treznostno zborovanje; dne 7. julija za študente iz vse Slovenije in Hrvatske, 8. julija pa za vse druge stanove, zlasti kmete, rudarje in železničarje. Ker je Kum zaradi ugodnih zvez na železnicah prav lahko dostopen, bi bilo želeti prav velike udeležbe. S tem zborovanjem bo združena tudi proslava sv. Cirila in Metoda in bodo zvečer na vseh gričih okrog goreli kresovi. Orli, Marijine družbe in Tretji red zganite se in pridite v mogočnem številu na boj proti našemu skupnemu sovražniku — alkoholu!

★ **Na zasebnem ženskem učiteljišču pri uršulinkah v Škofji Loki** so se vršili ustni zrelostni izpiti v dneh 12. do 14. junija. Izpitom je predsedoval ministrski odposlanec g. univ. prof. dr. Fran Kidrič. Izpit so naredile tele gojenke četrtega letnika: Dagarin Antonija s Suhe, Hafner Pavlina z Jesenic, Hude Ljudmila iz Škofje Loke, Kenda Olga iz Medvod, **Klemenc Dora** (z odliko) z Rakovnika, **Korošec Marija** s Save pri Jesenicah, Kralj Vida s Podnarta, **Lavtižar Hermina** iz Kranjske gore, Narobe Pavla iz Šmartnega pod Šmarno goro, **Poljanec Ana** iz Ljubljane, Potočnik Elizabeta iz Spodnjih Jablan, **Potočnik Emilija** iz Toplic pri Zagorju, **Pretnar Angela** iz Bohinjske Bistrice, Raduha Kristina iz Odranc, **Rojko Marija** iz Ljutomera, **Skolaris Ivana** z Bleda, Šešek **Helena** iz Novega mesta, Unuk Matilda iz Pongerc, **Veber Marija** z Jesenic, Vreček Bernarda iz Škofje Loke, **Žigon Ljudmila** iz Škofje Loke. Ena gojenka ima ponavljalni izpit iz enega predmeta.

★ **Za Bolgare** je poslal župni urad Raka Din 1000 škofijskemu ordinariatu v Ljubljani.

★ **Za potovanje v Nemčijo** se je priglasilo toliko priglašencev, da se izlet gotovo vrši. Sprejelo bi se še kakih pet oseb. Kdor želi preživeti lepe dneve v Münchenu, kdor hoče doživeti lepe ure na brzoparniku po Reni od Mainza do Kölna, kdor se želi sniti z našimi izseljenci na božji poti v Kevelarju, naj se priglasi do 20. junija v pisarni Prosvetne zveze. Zvedeli smo, da bodo naši izletniki gostje v Kevelarju, Hambornu in Essenu. Zato se bodo predvideni stroški (2600 Din) znižali.

★ **V Kamniški Bistrici** bo v nedeljo, dne 17. junija ob 10 sv. maša, na kar opozarja Aljažev klub.

★ **Stalna higienska razstava v Ljubljani** je privabila v času velesejma mnogo posetnikov, ki so si ogledali z zanimanjem posamezne oddelke. Uprava razstave vabi posebno Ljubljančane, da posetijo to poučno razstavo, ki v poletju odprta vsak dan od 8 do 12 in od 15 do 18.

★ **II. drž. gimn. v Ljubljani.** 18. t. m. praznujejo desetletnico mature kaplan Dragotin Matkovič, ing. Alojzij Majce, profesor dr. Jože Ilc, Stanko Toman, zdravnik dr. Stane Medic, profesor katehet dr. Jakob Žagar, Jože Cesar, fin. uradnik, Dominik Paternoster, eksp., dr. Božidar Lavrič, zdravnik v Zagrebu, dr. Stanko Jug, eksp., Franjo Jeglič, eksp., Janko Müller, sodnik, ing. Nande Klopčar in še nekateri gg. sošolci z vojno maturo. V svrho skupnega sestanka in proslave pošljite vsi tovariši svoje naslove in želje na: Dr. Žagar Jakob, Ljubljana, Leonišče ali ing. Alojzij Majce, Ljubljana, Domobranska cesta.

★ **VI. redni občni zbor Pokojninskega zavoda za nameščence v Ljubljani** se vrši *v torek, dne 3. julija 1928, ob 9 dopoldne* v sejni dvorani mestnega magistrata v Ljubljani. — Dnevni red: 1. Poročilo predsednika. 2. Poročilo revizorjev za preizkušnjo računskega zaključka za l. 1927. 3. Sklepanje o bilanci za l. 1927, o uporabi prebitka in odvezi načelstva. 4. Določitev zneska zo podporo k rentam vdov z otroci in dvojnih sirot za leto 1929 v smislu § 6, pravilnika o draginjskih dokladah. 5. Slučajnosti.

★ **Učiteljsko društvo za kočevski okraj** obvešča svoje članstvo, da tekoče šolsko leto ne bo nobenega zborovanja več zaradi neugodnega časa. S tem se preklicujejo vsa obvestila. — Predsednik.

★ **Na Drž. osrednjem zavodu za ženski domači obrt v Ljubljani, Turjaški trg 4/I.** se vrši vpisovanje gojenk in hospitantk dne 25. in 26. junija 1928, vselej od 8—12 dopoldne in od 14—17 popoldne. Na zavodu se poučujejo sledeče tehnike, klekljane čipke, šivane čipke, belo in pisano vezenje, toledo, file, biserna dela in konfekcijoniranje. Redne gojenke se sprejemajo po dopolnjenem 14 letu. Podrobne informacije na zavodu.

⊙ **II. drž. deška meščanska šola v Ljubljani** priredi v soboto 16. in v nedeljo 17. junija v šolskem poslopju razstavo risb, pismenih izdelkov in deških ročnih del. Ravnateljstvo vabi starše in vse, ki se zanimajo za meščansko šolo, k posetu izložbe. Razstava je odprta oba dneva od 9 do 12 in od 15 do 18.

★ **Dekaniji Radovljica in Kranj** je po veliki noči obiskal zastopnik »Svete vojske« g. Franc de Cecco, Potoval je od župnije do župnije, nabiral naročnike za »Mladega junaka« in »Prerod«, seznanjal interesente z brezalkoholnimi izdelki in prirejal treznostne sestanke. Posebno lepo so uspela predavanja na Dovjem 17. maja, v Kamni gorici 18. maja, v Šmartnem pri Kranju 3. junija in v Koprivniku 7. junija. Vsem, posebno gg. duhovnikom, ki so šli zastopniku pri težavnem delu povsod na roko, izreka »Sveta vojska« iskreno zahvalo. — Strnimo vse sile, da izvojujemo našemu narodu boljšo bodočnost! Številni pretepi in uboji, prenapolnjena umobolnica, tisoči in tisoči osirotelih otrok naj bi čimpreje združili vse merodajne činitelje v borbi za treznost.

★ **Surov napad na cesti.** Dne 11. junija so šli 18 letni posestnikov sin Anton Berglez in njegova dva mlajša brata in sestra opoldne sušit seno. Na cesti iz Utika je nenadoma skočil iz gozda 60 letni J. B. pred Antona, ga zgrabil za roko in udaril s koso s tako silo po glavi, da je Anton obležal v mlaki krvi. J. B. je nato pobegnil. Brgleza so odpeljali v ljubljansko bolnico.

★ **Neznan utopljenec.** Dne 11. junija so v Krogu pri Murski Soboti potegnili iz Mure truplo neznanega utopljenca, ki je ležalo že več mesecev v vodi. Na truplu ni bilo nikakih sledov kakega nasilja in gre najbrže za nesrečo ali za samoumor. Truplo so pokopali v Krogu.

★ **Pozor pred sleparjem!** Po deželi se klati neki neznan slepar, ki se izdaja za agenta Zadružne gospodarske banke v Ljubljani in izvršuje zavarovanja proti nezgodam ter prejema denarna plačila od strank. Na ta način je pred meseci ogoljufal Martina Frešerja v Breznici pri Zgornji Polskavi za 200 dinarjev, njegovega brata Leopolda pa za 500 dinarjev. Banka se je sedaj obrnila na policijo s prošnjo, naj nepoklicanega agenta zasleduje.

★ **Velikanska poneverba na Holandskem.** Holandske oblasti so poslale našim oblastem tiralico za -kim Salomonom Liebermannom. rojenim leta 1886. v Rigi, ker je na Holandskem poneveril ogromno vsoto 3,000.000 hol. goldinarjev (690 milijonov dinarjev) in pobegnil neznanokam. Za velepoteznim defravdantom je razpisana nagrada 2500 hol. gold. (510.000 dinarjev), ki jih dobi oni, kdor Liebermanna odkrije in opozori nanj oblasti.

★ **Žrtve družinske žaloigre v Dugem selu.** Včeraj smo poročali o skupnem samoumoru družine dr. Edite Žagarjeve v Dugem selu pri Zagrebu, da sta oba z morfijem zastrupljena otroka že umrla, dočim sta bili dr. Edita Žagarjeva in njena mati Cilika Birkbauerjeva prepeljani v bolnico. Birkbauerjeva je že v sredo zvečer umrla, dr. Edita pa v četrtek zjutraj, ne da bi se pred smrtjo še kaj zavedli. Edita je še prej napisala več pisem svojim sorodnikom, prijateljicam in oblastem. Iz zadnjega pisma je razvidno, da je Edita prosila za mesto oblastne zdravnice, da ga pa ni dobila. Vse štiri žrtve bodo v zagrebški bolnici obducirali.

★ **Žrtev poklica.** Blizu Zagreba je utonil v četrtek zjutraj v Savi delavec Gjuro Vrbančič, doma iz Velikega Otoka pri Zagrebu. Vrbančič je s tremi drugimi delavci nakladal gramoz v večji čoln. Ko so čoln naložili, so ga hoteli spraviti na drugo stran Save. Toda čoln je bil prenapolnjen in se je sredi reke prevrnil. Vsi štirje delavci so padli v vodo in jih je čoln pokril. K sreči so trije splavali na površje in so jih rešili ljudje, ki so pravočasno priskočili na pomoč Vrbančič pa je utonil, ne da bi se le enkrat pojavil nad vodo. Najbrže ga je zasul pesek in potegnil na dno Save. Ko se je čoln izpraznil, se je zopet povrnil v pravilno lego. Vrbančičevega trupla še niso našli.

★ **Velik požar v Subotici.** V četrtek popoldne je izbruhnil v Subotici v tovarni kavčuka velik požar. Tvornica je last tvrdke Beinhut. Ogenj je izbruhnil v delavnici in se je zelo naglo razširil na vso zgradbo, v kateri je bilo poleg tovarne in njenih skladišč še deset velikih trgovin. Kljub naporom gasilcev se je ogenj vedno bolj širil, tako da je pričelo že primanjkovati vode in je postajal položaj od hipa do hipa bolj kritičen in nevaren za vso Pašičevo ulico. Zbrala se je velika množica, ki je hotela k požaru. Policija je le s težavo vzdrževala red in so ji morali priskočiti vojaki na pomoč. Ob 5 popoldne je nastala velika detonacija. Eksplodiral je sod z bencinom in je zaradi tega nastala velika panika. Hkrati je nastal tudi v eni bližnjih ulic velik požar in je zgorela velika hiša do tal, ker ni bilo mogoče dobiti vode in gasilci sploh niso mogli stopiti v akcijo. Tovarna je med tem gorela dalje in skoro popolnoma pogorela. Žrtev požara je postalo skladišče, vse surovine in stroji. Električni tok je bil v tem delu mesta ustavljen. Škoda, ki jo trpi tovarna, znaša okrog dva milijona dinarjev, pri drugi hiši pa okrog 200.000 Din. Vzrok požara niso mogli ugotoviti.

★ **Tudi pri Sarajevu izbruhnil velik požar.** V Hadžicih pri Sarajevu je v četrtek ob 10 dopoldne izbruhnil v strojarni parne žage bratov Kašikovičev velik požar. Ker je vladala zadnje dni velika vročina, se je ves les posušil in je požar objel dober del parne žage. Vsi delavci so bili takoj alarmirani in so pričeli z gašenjem, toda brez uspeha. V teku pol ure je bila vsa parna žaga v plamenu. Vročina je bila tako velika, da se gorečemu objektu ni mogel nihče približati ter so iskre užgale tudi bližnje skladišče lesa. S posebnim vlakom so prišli gasit gasilci iz Sarajeva, toda edino, kar je bilo mogoče rešiti, je bila sosednja parna žaga bratov Naničev in železniška postaja, ki so jo takoj izpraznili. Na postaji je bilo pripravljenih več vagonov lesa za transport. Požar so mogli lokalizirati šele pozno popoldne. Škodo cenijo na približno milijon dinarjev.

★ **Ovratnike za gg. duhovnike** — kavčukaste in pralne — ima v zalogi trgovina Jožica Ašič, Ljubljana, Poljanska cesta 35.

★ **Naval krvi, srčna tesnoba, zasopljenost, plašljivost, živčna razdražljivost, otožnost, migrena, pomanjkanje spanja** se morejo s Franz-Josef-grenčico kmalu odpraviti. Znanstvene ugotovitve potrjujejo, da se »Franz-Josef«-voda uporablja z najboljšim uspehom pri najrazličnejših okoliščinah zaprtja. Dobiva se v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

★ **Krasne dunajske otroške oblekce od 34 Din dalje le pri Kristofič-Bučar, Stari trg.**

Ljubljana

NOČNA SLUŽBA LEKARN.

Nočno službo imata: Piccoli na Dunajski cesti in Bakarčič na Sv. Jakoba trgu.

*

⊙ **Odkritje nagrobnega spomenika gosp. župnika Antona Gabrona** se bo vršilo v soboto 16. junija t. l. ob 4 popoldne pri Sv. Križu. V soboto zjutraj ob 7 pa bo v stolnici sveta maša za čč. gg. Antona Gabrona, Gregorja Einspielerja in Janka Ilca, kakor tudi za vse druge narodne mučenike, ki so bili v l. 1914-18 mučeni in preganjani. Vse koroške rodoljube in Gabronove prijatelje vabimo, da se udeleže spominske maše in odkritja spomenika.

Slovenska straža.

⊙ **Razstava na Tehniški srednji šoli v Ljubljani.** Ob sklepu šolskega leta bo letos v večjem obsegu prirejena razstava slikarskih in ročnih izdelkov Kiparske in rezbarske in Keramične šole. Razstava bo odprta v dneh 23. do 25. junija.

⊙ **Umetnostna razstava** slikarjev Nandeta in Draga Vidmarja ter Tineta Kosa je dosegla izreden umetniški uspeh. Ne zamudite lepe prilike in si jo pravočasno oglejte. Razstava se neprekličnо zaključi v nedeljo 17. t. m. ob 18.

⊙ **Ogled radiooddajne postaje v Domžalah.** V nedeljo dne 17. t. m. popoldne se vrši pod vodstvom radio-veščaka ogled radiooddajne postaje v Domžalah. Iz Ljubljane odhaja vlak ob 14.08 glavni kolodvor. Zbirališče na postaji v Domžalah ob dohodu vlaka. Vabljeni vsi zasebni in trgovski nameščenci ter njihovi prijatelji. Društvo »Združenih zasebnih in trg. nameščencev Slovenije« v Ljubljani, Miklošičeva cesta 10.

⊙ **I. javna produkcija gojencev državnega konservatorija v Ljubljani** se vrši danes ob 20 v Filharmonični dvorani. Vstop v dvorano je prost. Podrobni spored stane 3 Din. Ravnateljstvo vabi stariše in interesente k javni produkciji. II. javna produkcija se vrši v sredo, dne 20. t. m. v isti dvorani.

⊙ **Zabavišče na velesejmu** je še otvorjeno danes zvečer in jutri v nedeljo ves dan. Vstop prost. Veliki elektro-aeroplan, vrtiljak in streljarna itd. bodo nudili cenj. obiskovalcem kot poprej veliko zabave. 5523

⊙ **Jugoslovansko društvo za proučavanje angleškega jezika** je imelo v četrtek zvečer svoj družabni sestanek v hotelu »Tivoli«. Poset je bil nepričakovano obilen in je dokazal živahno zanimanje, ki se je z dobesedno pestrim sporedom vedno stopnjevalo in bo gotovo po inicijativi navzočih pridobilo lepo število novih članov. Za posamezne družabne igre je bilo zelo veliko zanimanje.

MAGNA PURGA

urejuje najbolje prebavo, čisti želodec in črevo sigurno pa prijetno. 1 omot v vsaki lekarni Din 4·—.

⊙ **Nesreča pri cirkularki.** Včeraj v prvih popoldanskih urah je cirkularna žaga v delavnici Stavbne družbe na Vrtači odrezala 60-letnemu delavcu Jakobu Pogačarju vse prste na levi roki. Pogačarja so prepeljali v bolnico.

⊙ **Karambol.** V četrtek popoldne sta se na Dunajski cesti, v bližini smodnišnice, zadela dva kolesarja, poslovodja tvrdke Magdič Anton Kornič in neki neznan, približno 16 let stari mladenič. Mladenič, ki je vozil na nepravi strani, je naglo pobegnil s kolesom, Kornič pa si je pri padcu razbil obraz in dobil znatne poškodbe, povrhu tega pa se mu je precej poškodovalo kolo. Neprevidnega kolesarja, ki je nesrečo povzročil, išče sedaj policija.

⊙ **Policijski drobiž.** Včeraj je bil petek, dan beračev, ki se nikakor nočejo navaditi novih policijskih uredb radi beračenja. Aretiranih je bilo osem beračev, skoro izključno starih nadložnih starčkov. — Prijete so bile zopet tri dekline radi vlačugarstva. Tajna prostitucija se je zadnje čase v mestu zelo razpasla. — Nekdo je ovadil svojega sorodnika radi tatvine 5225 Din. Škoda je že poravnana. — Prijavljeni sta še dve manjši tatvini. — Sladoledarji, zlasti oni iz južnih krajev, imajo veliko sitnosti z obrtnim redom. Ovadeni so bili trije sladoledarji. — Večje tatvine so v Ljubljani skoraj popolnoma prenehale, ker so odšli vsi kriminalni tipi na deželo, kjer se sedaj vlomi in tatvine zelo množe.

⊙ **Obleke kemično čisti,** barva, plisira in lika tovarna Jos. Reich. 3228

⊙ **Zobni atelje Franja Radovana** nasproti velesejma za časa šolskih počitnic ob sobotah, nedeljah in pondeljkih zaprt. Druge dneve normalno odprt.

Maribor

□ **Dr. Orosel umrl.** Tekom včerajšnjega dopoldneva se je bliskoma razširila po mestu vest, da je ob 4 zjutraj zadela kap g. odvetnika dr. Orosla. Pokojnik je bil rojen l. 1871 v Šmarju pri Jelšah, njegov oče je bil med soustanovitelji tukajšnje Narodne čitalnice. Sin pa se je prelevil tako, da je bil pred vojno voditelj mariborskih in spodnještajerskih Nemcev. Kot dolgoletni občinski svetnik si je pridobil posebnih zaslug za elektrifikacijo mesta ter za nekatera mestna podjetja (plinarna in vodovod). Vodil je tudi tukajšnji »Teater und Kasinoverein«. Po prevratu pa je prepustil vodstvo nemške manjšine v Mariboru ter mariborski oblasti mlajšim močem in se popolnoma posvetil advokaturi. Pokojnik je bil velik poštenjak in užival v tukajšnjih krogih velik ugled. Pogreb bo jutri v nedeljo 17. t. m. ob 16 iz hiše žalosti na Aleksandrovi cesti 22 na pobreško pokopališče.

□ **Obletnica posvetitve društev presv. Srcu Jezusovemu.** V nedeljo 17. junija se vrši v cerkvi Matere milosti slovesna obnovitev posvetitve vseh društev v župniji Matere milosti presv. Srcu Jezusovemu. Zjutraj ob pol šestih skupno sv. obhajilo s sv. mašo, popoldne pa slovesen obhod s kipom Srca Jezusovega.

□ **Redna seja mestnega občinskega sveta** bo v četrtek 21. t. m. ob 18 v mestni posvetovalnici s sledečim dnevnim redom: 1. poročilo predsedstva; 2. predlogi in vprašanja; 3. poročila odsekov.

□ **Gradbena dovoljenja.** Na četrtkovi seji mestnega sveta so se izdala sledeča gradbena dovoljenja: gradba vile v Koserjevi ulici (g. Šoštarič); pritlična stanovanjska hiša na Betnavski cesti 42 (Aleksič Josip); pritlična stanovanjska hiša na Betnavski cesti (Mlakar Janko); pritlična stanovanjska hiša v Jelačičevi ulici (Glinšek Marija); postavitev provizorične delavnice (Pirc Jovan); delavska kolonija (mestna občina); pritlična stanovanjska hiša v Plinarniški ulici (Dragotin Levart); preureditev hiše v Slovenski ulici 2 (g. Strehar). — G. Majdiču se dovoli ureditev vrta na trgu Svobode.

□ **Nova montirana avtomatična centrala se bo vključila 23. t. m.** Zastopniki posameznih uradov in ustanov si jo bodo ob tej priliki lahko ogledali. Ob priliki otvoritve avtomatične centrale se bo vršil 23. t. m. banket. Mestna občina je prispevala 1000 Din.

□ **S provizoričnim kopališčem na Felberjevem otoku ne bo nič.** Ker se radi naraščajoče Drave ne bi mogla dovršiti o pravem času gradbena dela na Felberjevem otoku, je padla odločitev, da se vendar otvori staro Käferjevo kopališče, kjer si bodo vneti kopalci lahko svežili kožo pod »tušic« in se lepo solnčili. Sicer pa naj omenimo, da so si neugnani fantiči že sami »otvorili« staro kopališče s tem, da so na več mestih podrli ograjo ter brez dovoljenja posečali staro in priljubljeno zavetišče Mariborčanov v vročih poletnih dneh.

□ **Zaprta je bila Drava za splavarje** zadnje dni, ker je preveč narastla. Sedaj pa spušča Fala naše splave zopet po Dravi nizdol. Ravno te dni se bodo prepeljale na splavih velike množine lesa celo do Novega Sada. Za to dolgo vožnjo se splavarji ob »Pristanu« prav posebno pripravljajo.

□ **Nad reveže se je spravil** neki zidar H. M. Pred par dnevi je vdrl v občinsko barako v Danjkovi ulici ter ukradel revežu plavo obleko. Ob istem času je ukradel zidarskemu delavcu Simonu C. telovnik, Francu Z. pa jopič. Pa tudi mestni občini je napravil škodo s tem, da je odnesel nekaj desk zunaj pri mestnih barakah.

□ **Policijska kronika.** Dnevno poročilo poveljstva tukajšnje varnostne straže vsebuje eno aretacijo (radi pijanosti) in pa več prijav (radi razgrajanja, nedostojnega vedenja, kaljenja nočnega miru, suma vohunstva, trpinčenja živali in cestno-policijskega reda).

Za duha in srce

Recitacijski večer v Jakopičevem paviljonu

V sredo 13. t. m. se je vršil v Jakopičevem paviljonu, med razstavo slikarjev bratov Vidmarjev in kiparja Tineta Kosa, dovolj dobro obiskan recitacijski večer petih mladih pesnikov in pisateljev. Uvodno besedo je imel Bratko Kreft, ki je občinstvu predstavil nastopajoče recitatorje. Nastopili so K. Kocjančič, ki je čital iz knjige »Večna plamenica«, Miran Jarc (iz knjige »Človek in noč«), Angelo Cerkvenik (odlomek iz povesti »Crka M., štev. 35«), Tone Seliškar (iz zbirke »Stekleno oko«) ter Bratko Kreft (»Balada o Lenčki«). Večina čitanih stvari je bila že objavljena in bravcem naših revij znana.. V umetniškem oziru recitacija ni pokazala ničesar novega in razvojno pomembnega. Kocjančič očituje močan vpliv Podbevška (njegove miselno-iskano zgrajene prispodobe postanejo zlasti pri branju zelo utrudljive), Kreft je stilno še pretežno v krogu Iv. Cankarja. Cerkvenikova povest, kolikor morem soditi po tem odlomku, je umetniško slabotna. Včasih je pisal boljše stvari. Sama, če še tako socialno-etična tendenca, še ni vse. Tudi Seliškar ne dosega več svoje prve zbirke »Trbovlje«. Jarc je čital samo troje pesmi, izmed njih eno novejšega datuma, ki pa ne kaže napredka v smeri umetniškega poglabljanja. Kar se recitacije same tiče, je izmed vseh najbolje recitiral B. Kreft. Ta umetniški večer je napravil na poslušalce dojem nekega razočaranja. Od večine nastopajočih bi po tej recitaciji skoraj ne mogli pričakovati kolikor toliko umetniško pomembnejših uspehov. Nikakor pa ne moremo pritrditi njihovemu mnenju, ki ga imajo o sebi, da so namreč oni pionirji resnično nove in tudi boljše umetnosti.

„Cerkveni glasbenik"

Številka 5/6 za maj in junij je tu. Uvodoma izproža dr. F. Mlinar-Cigale Anketo o cerkveni glasbi, na katero pozivlje skladatelje itd., da se izjavijo o razmerju med cerkveno in posvetno glasbo. Mislim da spada vprašanje bolj na kulturnozgod. polje manj glasbenikom, ki bodo iz tega napravili kakor običajno vprašanje kvalitete. Še manj se mi zdi umestno pričakovati iz rezultatov te ankete »dragocenih migljajev in smernic, ki bi mogle razvojno smer te glasbene panoge v bodočnosti uravnavati«. Ne vemo, kakšen svetovni nazor in estetski ideal bodo imeli naši sinovi ali celo vnuki. Vsekakor je pribito že danes, da si od »starih« ne bodo dali diktirati bodočnosti, kakor si je mi nismo dali. V ostalem pa je res treba razčistiti predsodke proti cerkveni glasbi in to bo posredno ali neposredno anketa že lahko storila. — Prof. A. Gröbming nadaljuje svojo na videz poljudno, a temeljito razpravo iz pevske fiziologije in fonetike, ki je gotovo prva svoje vrste pri Slovencih in naj bi urednik poskrbel za ponatisk. — J. Gržinič piše o priliki 900 letnice iznajdbe notnega sistema kratko, a zanimivo studijo o Guidu d' Arezzo, S. Koporc predstavlja praškega mojstra orgel Bedřicha Wiedermanna, sledi poročilo o novih Kacinovih orglah v Biljah. I. Mercina objavlja razpravljanje o tem, »Ali smejo biti cerkveni zvonovi piljeni ali celo z dletom izsekani?« in odgovarja z ne. V. Steska objavlja za glasbenega folklorista zanimivo poročilo o zbiranju slov. nar. pesmi iz leta 1819/1820. Kar vem, je zbirka že napol izsledena, le poiskati jo treba v neki zasebni zapuščini, kamor je koncem veka prešla. Slede stvari odbora Cec. društva, F. Klančnik obravnava organistovske stanovske zadeve. Dalje slede koncertna poročila, Dopisi, Nove muzikalije, Pregled glasbenih listov in Razne vesti.

Glasbena priloga ima 8 strani in prinaša efekten dr. Dolinarjev zbor s sopran (tenor) solom in orglami »Prečisti in nedolžni«, St Premrlov zbor »Sv. Vid«, Mavov zbor »Sv. Alojzij«, M. Železnikov dvo- in štiriglasen zbor »Sv. Peter in Pavel« in dr. Mlinar-Cigaletovo enoglasno himno Sv. Cirilu in Metodu z orglami ali klavirjem.

•

Ljubljansko pevsko okrožje je v nedeljo 10. junija v Št. Vidu n. Ljubljano ponovilo pevski koncert, ki ga je 3. junija proizvajalo na Viču. — Nastopili so isti zbori kot na Viču, le »Ljubljano« je nadomestil zbor z Ježice. Že radi prostora (dvorana Ljudskega doma) je bilo omogočeno boljše izvajanje kot pri prvem nastopu. Hafnerjev zbor s Preske je lepo pel, motila je le preširoka izgovarjava »e« v altih. V gotovi smeri sta izboljšala svoj nastop štviški in šmartenski zbor, takisto tudi viški. Zbor z Ježice se je odlikoval zlasti po dinamičnih zanimivostih, le škoda, da je zelo trgal besedilo, zlasti v Vodopivčevi »Ves dan«. Vsi zbori so skupaj pod vodstvom prof. Bajuka zapeli Lajovičeve »Pastirčke in Tomčevo »Majevo« obe tako točno in jedrnato, da so nam pot iz dvorane kar otežkočili in smo jih ponovno klicali nazaj. Pred skupnim nastopom je preds. L. Hafner izgovoril lepo besedo o slovenski pesmi. D.

Cerkveni pesmi za godbo na pihala. Pevska zveza izda v kratkem več cerkvenih pesmi za godbo na pihala. Priredil jih je višji kapelnik dr. Čerin. Pesmi so prirejene za 16 raznih instrumentov, a se morejo svirati tudi v zasedbi z 10 ali 12 instrumenti. Najprvo izidejo tele pesmi: 1. Sattler: V ponižnosti klečimo. 2. Premrl: Povsod Boga! 3. Bricelj: Ave Jezus in 4. Jurkovič: Sv. Ciril in Metod. Kot druga serija se pripravljajo dve Marijini in dve pesmi sv. Rešnjega Telesa. Opozarjamo naše godbe na izdajo teh pesmi in se naročila že sedaj sprejemajo. Cena se določi po stroških tiska.

Nova Muzika št .3 z bogato glasbeno prilogo (zbori) je izšla. O njej poročamo prihodnjič.

—o—

Ljubljansko gledališče

OPERA.

Začetek ob pol 8 zvečer.

Sobota, 16. junija: GROFICA MARICA. Ljudska predstava pri izredno znižanih cenah.

Nedelja, 17. junija ob pol 20: ČARDAŠKA KNEGINJA. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.

Ponedeljek, 18. junija: SALOME. Premiera. Premierski in D abonma.

Torek, 19. junija: Zaprto.

Gledališka uprava opozarja vse posetnike, da je od danes naprej začetek gledaliških predstav točno ob 20 zvečer.

Mariborsko gledališče

Sobota, 16. junija: Zaprto.

Nedelja, 17. junija: Zaprto.

Ponedeljek, 18. junija ob 20: IDIOT. Premijera. Ab. C.

Ljubljanski oblastni odbor dal za gladujoče rudarje 100.000 Din.

»Jugoslovanska strokovna zveza« je poslala 12. t. m. oblastnemu odboru vlogo, v kateri opisuje težak položaj tistih rudarjev, ki še danes praznujejo radi tega, ker se še ne obratuje (radi znanega spora med Trboveljsko premogokopno družbo in upravo drž. železnic) v Trbovljah, Hrastniku in Kočevju, radi česar je 1500 rudarjev brez zaslužka in trpe njih družine glad. V svoji vlogi je JSZ zaprosila oblastni odbor za nujno denarno pomoč najpotrebnejšim in za intervencijo pri TPD, da se začne takoj z obratovanjem in da TPD izplača rudarjem, če ne v celoti, pa vsaj delno neprostovoljno praznovane šihte. Podobno vlogo je poslal oblastnemu odboru tudi obl. poslanec tov. F. Križnik.

Z ozirom na to, je predsednik obl. odbora g. dr. Marko Natlačen sklical včeraj ob 3 popoldne konferenco v Ljubljani, katere so se udeležili: predsednik obl. odbora dr. M. Natlačen, obl. odbornik E. Jarc, župan v Trbovljah I. Sitar, katehet J. Žmavc in tajnik JSZ I. Gajšek. Sklep konference je bil sledeči: Kljub temu, da oblastni odbor nima tozadevne izrečne postavke v svojem proračunu, da iz lastnih sredstev za gladujoče rudarje 100.000 Din in sicer za Trbovlje in Hrastnik 60 tisoč dinarjev, za Kočevje pa 40.000 Din, kakor je v teh krajih število brezposelnih. V to svrho se je določil za Trbovlje poseben odbor, ki ga tvorijo: Župan I. Sitar, katehet J, Žmavc, posl. Filip Križnik in J. Arnšek. Za Kočevje se tak odbor, ki mu načeljuje posl. Peterlin, sestavi jutri. Odbori bodo podporo nakazovali za deset dni v obliki nakaznic za živila v konzumnih prodajalnah, dobijo pa podporo iz teh sredstev rudarji z družinami, ki spadajo pod ljubljansko oblast ali bivajo vsaj že pet let v področju sedanje ljubljanske oblasti.

Dalje se je sklenilo, da intervenira oblastni odbor pri ravnateljstvu TPD, da se rudarjem izplača vsaj polovica njih mezde za čas praznovanja, intervenira se pa za nujno pomoč tudi pri vladi v Belgradu.

Ta hitri in plemeniti korak oblastnega odbora naj bi bil zgled tudi trugim institucijam, posebno gospodarskim zavodom. pred vsem pa Trboveljski premogokopni družbi, ki naj da rudarjem izdatno odškodnino.

Mariborska porota

ZAVRATNI UMOR.

Franc Štrafela in njegova žena Kristina ter Janez Štrafela pred porotniki

Vsi trije se obtožujejo, da so v noči od 15. novembra na 16. novembra 1927 usmrtili v Oblačeku posestnico Marijo Majerič s tem, da so jo zadavili. Obdolženi so vsi trije hudodelstva zavratnega umora.

Umorjenka

je bila 73 let stara kočarica Marija Majerič, ki je bila botra obtožene Kristine Štrafele. Obtožnica pravi, da je bila umorjenka varčna in dobra gospodinja, dočim sta zakonca Franc in Kristina Štrafela zabredla v bedo, ker nista znala gospodariti. Nekrat pa je bilo starišem obtoženca Franca Štrafele odpovedano stanovanje in takrat je Franc Štrafela zasnoval načrt: prepustiti starišem lastno hišo na Vodulu, s svojo ženo Kristino pa preseliti se v hišo Marije Majerič. Ta pa je še živela.

Na dan umora.

Dne 16. novembra 1927 se oglasi obdolženka Kristina Š. pri sosedi Marije Majerič — Mariji Fikvič — ter je razodela, da je našla svojo botro Marijo Majerič v sobi, ležati na tleh. Ni pa vedela povedati, ali še živi ali pa je mrtva. To je bilo okoli 11. ure. Občinski predstojnik Franc Zelenko pa je zadevo takoj prijavil orožnikom, ki so pričeli s preiskavo. Sodna izvedenca sta ugotovila, da je Marija Majerič umrla radi zadavljenja, ker je umorjenka imela na rokah in vratu kožne vdrtine in podplutbe.

Sumljive okolnosti.

Obtožnica pravi, da nista kazala obtoženca Franc in Kristina Štrafela po smrti botre niti najmanjše žalosti. Franc Š. ni niti maral izvršiti naročila obč. predstojnika Franca Zelenca, da naj naznani sumljivo smrt orožnikom. Ko je orožnik Karol Jeršič poslal Janeza Štrafelo, ki je sicer stanoval pri stariših Franca Š., po občinskega predstojnika Franca Zelenca, se je delal neumnega, češ, da ne ve za županovo hišo. Tudi sta pred in po pogrebu obtoženca Franc in Janez Š. grozila obč. predstojniku, ker da jih je izdal.

Usodepolne izpovedbe dveh prič.

Okoli 18. ure je Jožef Lovrec na dan 15. novembra 1927 videl vse tri obdolžence, ko so šli v smeri hiše umorjene Marije Majerič. Slišal je Franca Štrafelo, kako se je rotil: »prokleta baba, pri moj duš, pa jo bom, pa jo bom.« Drugi dan so našli Marijo Majerič umorjeno.

Sestra obtožene Kristine Š. Marija Lovrec pa je stanovala skupaj z obtoženima zakoncema. In ta je izpovedala: 1. da obeh obtožencev Franca in Kristine Š. v noči od 15. na 16. novembra 1927 celo noč ni bilo doma; 2. da sta se oba obtoženca večkrat ponoči v postelji pogovarjala o umoru Marije Majerič; 3. da je obtoženi Franc Š. rotil svojo svakinjo Marijo Lovrec, da naj izpove, da sta oba obtoženca bila 15. novembra zvečer pri neki Poloni, v noči od 15. na 16. novembra pa da sta spala doma.

Potek razprave.

Porotnemu senatu je predsedoval vss. Posega, votanta sta bila dss. Zemljič in Tombak. Državni pravdnik je bil dr. Zorjan, sodni izvedenci pa dr. Zorjan, dr. Vrečko in inž Mohorčič. Obtoženca Franca Štafelu je zagovarjal odvetnik Perkoč, obtoženko Kristino Štafelo dss. Aleksander Neuwirt, Jakoba Štafelo pa dr. Kukovec. Razprava se je ob 12 prekinila in nadaljevala popoldne ob 3 ter se ob 7 zopet prekinila. Nadaljevala se bo jutri ob 8. Razprava, ki je precej živahna, je zanimiva, ker hoče Franc Štafela neprestano govoriti. Venomer se oglaša k besedi. Njegov nastop je zelo siguren, včasih naravnost predrzen in izzivalen. Obtoženka Kristina Štafela, ki vzbuja videz, da je prej mati nego žena obtoženca Franca Štafela, se drži silno nedolžno. Včasih ji priteče kaka solzica, ki jo potem briše pol ure. Zakonca Franc in Kristina zavračata drug na drugega. Tretji obtoženec Jakob pa sedi, kakor pribit. Ničesar noče vedeti. Pozna samo dva odgovora: da in ne. Po zaslišanju vseh prič sta sodna izvedenca Vrečko in Zorjan podala strokovno poročilo, ki izključuje naravno smrt umorjene Marije Majerič.

Nikdar ne boste obžalo ali

da ste si omislili najboljši

šivalni stroj

Gritzner in **Adler** in **kolo.**

V najkrasnejših opremah v zalogi samo pri

Jos. Petelincu

Ljubljana, blizu Prešernovega spomenika.

15 letna garancija. Pouk vezenja brezplačen.

Tovarna v Kamniku

z vsem tovarniškim inventarjem

kjer so se prej izdelovale barve (Radesich), s stalno vodno silo, obstoječa iz treh poslopij z zemljiščem, korporacijsko pravico, v sredini mesta, pripravno za usnjarijo, mlin itd., se

na prostovoljni javni dražbi v nedeljo dne 24. junija proda ob 10 dopoldne v Kamniku, Šutna št. 62.

Kupci so vabljeni.

Steklene napisne firme, pločevinaste emajlirane črke, napise na zidu, transparentne table, pločevinaste napisne table

izdeluje strokovno specialni atelje za črkoslikarstvo

PRISTOU & BRICELJ

LJUBLJANA

Resljeva c. 4 **Sv. Petra c. 39**

Telefon 2908 **Ustanov. 1903**

V globoki žalosti javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest o smrti našega srčno ljubljenega soproga, očeta, brata in strica, gospoda

Ivana Perko

posestnika

kateri je dne 15. junija po dolgi, mukepolni bolezni, boguvdano preminul. — Pogreb nepozabnega pokojnika se bo vršil v nedeljo dne 17. junija 1928, ob 3. uri pop. iz hiše žalosti, Jernejeva cesta v Sp. Šiški št. 7, na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 15. junija 1928.

Žalujoča soproga in otroci.

Mestni pogrebni zavod.

PRIPOROČAMO VAM,

da si naročite

„Puch" kolo

ki je najboljše!

Dobi se po solidni ceni in tudi na obroke le pri tvrdki

IGN. VOK

Ljubljana, Tavčarjeva ulica 7.

Uredite si prebavo, da Vam minejo bolečine!

Bolečine v želodcu, črevih, trdo telesno odvajanje, glavobol, pritisk krvi v glavo, nervoznost, pomanjkanje spanja, zlata žila, slab tek — nastanejo zaradi slabe prebave. Urejujte si svojo prebavo s preizkušenim eliksirjem FIGOL, da Vam minejo bolečine. FIGOL-eliksir urejuje prebavo in Vam vrača zdravje. FIGOL izdeluje in pošilja po pošti proti povzetju z navodilom o uporabi

lekarna dr. Semelić, Dubrovnik 2.

Originalni zaboček s 3 steklenicami Din 165·—, z 8 stekl. Din 245·—, 1 steklenica Din 40·—.

Mnogobrojne zahvale nam dobajajov sak dan o uspešnem učinkovanju FIGOL-a.

Restavracija „Miloš Veliki"

Lastnik Miloš Bušelić

Makarska, Dalmacija

Biser Dalmacije

Najpriljubljenejše kopališče na Jadranu. Kopalna obala nad 1 km dolga. Fini morski pesek. Kopališče posečajo v sezoni mnogobrojni tujci. Dnevni pension s sobo Din 55-60. Pogled na Makarsko s kopališčem se vidi v izložbi tvrdke Breznik & Fritsch, trgovina z železnino, Ljubljana

Inserirajte v „Slovencu"!

Ina Orosel naznanja v svojem, kakor v imenu hčerke Ilse ter vseh sorodnikov globoko pretresljivo vest, da je njen predragi, nepozabljeni soprog

dr. Oskar Orosel

pravnik, bivši občinski svetnik, svetnik ravnateljstva Mestne hranilnice, veleposestnik itd., v Mariboru

v petek, dne 15. junija 1928 po kratki, mučni bolezni mirno zaspal.

Pogreb preljubljenega pokojnika bo v nedeljo 17. junija 1928 ob 17. uri (5) od hiše žalosti, Aleksandrova cesta št. 20 v družinsko grobnico mestnega pokopališča v Mariboru.

Sv. maša zadušnica se bo darovala v pondeljek 18. junija ob pol 9 dopoldne v frančiškanski cerkvi v Mariboru.

Maribor, dne 15. junija 1928.

Terezija Orosel, mati. **Ina Orosel,** soproga. **Ilse Orosel,** hčerka.

Egon Orosel, Artur Orosel, Olga Hörners, Melitta Lechner, bratje in sestre.

SALDA-KONTE
ŠTRACE - JOURNALE
ŠOLSKE ZVEZKE - MAPE
ODJEMALNE KNJIŽICE
RISALNE BLOKE
ITD.

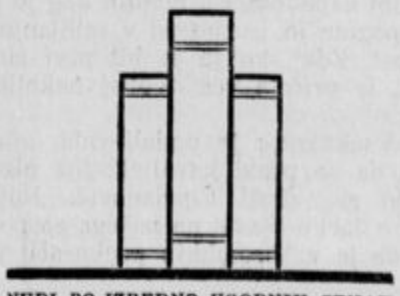

NUDI PO IZREDNO UGODNIH CENAH

KNJIGOVEZNICA K. T. D.

V LJUBLJANI
KOPITARJEVA ULICA 6
II. NADSTROPJE

Sveta življenje in vrvenje

Kako je ponesrečila »Italia«

Dne 13. t. m. se je brezžična zveza med ponesrečeno »Italio« in pomožno ladjo »Citta di Milano«, ki je še vedno v Kingsbayu, obnovila. Nobile je topot podal prvo izčrpno poročilo o svoji nesreči. Poročilo pravi:

Dne 25. maja ob 10.30 dopoldne se je »Italia« vračala v Kingsbay. Od minute do minute je postajal ledeni oklep na zrakoplovu debelejši in težji. Pri tem so pihali ostri nasprotni vetrovi; snežni viharji in ledeni dež so položaj še bolj oteževali. Sile motorjev smo do skrajnosti napeli in bi bile tudi vzdržale, če bi bil plin zrakoplovu pomagal pri dviganju. Toda vsled ledu je postajal zrakoplov vedno težji, »Italia« je padala vedno niže in v nekaj minutah je zadela ob led. Padanje iz višine 500 m na led je trajalo samo dve minuti in vsi protiukrepi so prišli prekasno.

S treskom je udarila poveljniška gondola ob led, kabina in del gornjega ogrodja sta se takoj razbila, gondola se je odtrgala in obležala na ledu. Tako olajšani zrakoplov je odletel zopet kvišku in vihar ga je gnal v vzhodni smeri.

Kakor po čudu nobeden izmed mož, ki so se nahajali v kabini, ni dobil resnih poškodb; tudi del raznega orodja in živeža smo mogli rešiti iz razvalin.

Predvsem smo si iz ostankov gondole in pa svilenega blaga, ki je bil določen za popravo zrakoplovnega ovoja, napravili zasilno zavetišče. Nobile je skušal dognati, kje se nahajamo, a nismo dvomili, da moramo biti blizu Nordostlandije. Takoj smo začeli urejati radijske aparate, ki so bili po sreči le malo poškodovani. Delo je prineslo uspeh. Na čuden način na svoja naznanila nismo dobili nobenega odgovora, dasi smo ves čas čuli klice od one strani. Nobile je sklenil odposlati patrolo, da bi iz lastne moči dobili zvezo s svetom.

Dne 30. maja sta se odpravila italijanska majorja Mariano in Zappi ter švedski znanstvenik Malgrin, preskrbljeni z živili za tri tedne, proti Nordostlandiji. Nameravala sta vsak dan prehoditi deset kilometrov in upala, da prideta preko ledu, ki ga obdajajo visoke gore, do kakega človeškega prebivališča. Od njih ni bilo poslej nobenega glasu več. Nobile sam se nahaja s češkoslovaškim znanstvenikom Behounekom, italijanskim poročnikom Viglierijem, obema italijanskima inženerjema Cecionijem in Trojanijem ter radijskim uradnikom Biagijem na mestu, kjer se je razbila gondola.

Od ostalih članov posadke, ki so se nahajali na hodniku in v motorjih, Nobile ničesar ne ve. Vihar jih je odnesel proti vzhodu in njihova usoda je docelo neznana in negotova. Imajo pa s seboj zelo veliko materijala in živil, tako da morejo, če bodo srečno pristali, živeti ob teh zalogah najmanj tri mesece.

Tačas se nahaja Nobile 80 stopinj 38 minut severne širine in 26 stopinj 55 minut vzhodne dolžine. Vsa družba je dobre volje in upa, da skoraj dospe rešitev.

Dalje naznanja Nobile, da se nahaja na ledeni plošči, ki se neprestano premika in ima tod in tam razpoke, ki se utegnejo razširiti za par metrov v obliki kanalov. Vendar je dovolj prilike za pristajanje letal in Nobile misli, da pristajanje in polet ne bi delala težkoč.

Vreme se je nad Spitzbergi znatno poslabšalo; ponoči na 13. t. m. je vihral težak snežni metež, ki še traja, tako da na odhod letal ni misliti.

Rešilne akcije se zavlačujejo

Dasi se odigravajo v ledenih samotah severa težki dogodki za znatno število ljudi, se svet le še ni prav zganil za njihovo rešitev. Mnogo je pokvaril Mussolini s svojo odklonitvijo vsake tuje pomoči. Drugič pa zahteva taka rešilna akcija izredno težkih materialnih žrtev, ne glede na to, da so tudi reševalci s svojimi letali docela negotovi svoje usode. Larsen, ki je z »Braganzo« prodrl že zelo visoko, ponesrečencev ne bo mogel rešiti, če jih tudi najde, ker je njegovo letalo premajhno. Najbolj gotovo bi mogel prinesti rešitev ameriški zrakoplov »Los Angeles«, ki ima 70.000 kubičnih metrov plinske vsebine in izredno močne stroje. Toda ameriški krogi se obotavljajo, ker se boje, da bi zrakoplov pri poletu preko Atlantika izgubil toliko plina, da bi bil nesposoben za nadaljni polet; razen tega preti ista nevarnost, da se okoli ovoja napravi ledena skorja. Proti tem pomislekom opozarjajo strokovnjaki, da bi se mogel zrakoplov na Angleškem z vodikovim plinom (kot dodatek k helijevemu plinu) napolniti, s čimer bi se odpornost zrakoplova ojačila, tako da bi mogel kljubovati vsem nevarnostim.

Vrhovni gospod Madjarske Horthy praznuje 18. junija šestdesetletnico.

Psi, ki jih ima s seboj zrakoplov »Hobby«, da pomagajo reševati Nobila.

»Citta di Milano«, ki vzdržuje zveze z Nobilom potom radia.

Nad ledeno puščavo severa plove zrakoplov »Hobby«, ki preizkuša, kako bi se dalo rešiti Nobila.

Moskovski pomožni odbor za Nobileja se je bil obrnil na ostale države, da bi se pridružile rešilni akciji, a ni dobil nobenega odgovora. Akcije se udeležuje samo še Norveška. Sovjetska vlada je delo pospešila in rušilec ledu »Krasin« je 14. t. m. odplul. Rešilna ekspedicija šteje 140 oseb, med njimi 8 ruskih učenjakov. Živil imajo s seboj za šest mesecev.

Amundsen je izjavil, da je svoj rešilni načrt za »Italio« opustil, ker so njegovi ameriški prijatelji pripravljeni sodelovati samo pod pogojem, če jih v to pozove kaka vlada.

Plemiški dvorci kot ljudska okrevališča

»Frankfurter Ztg.« objavlja zanimivo poročilo Herwartha Waldena o ljudskih okrevališčih v Sovjetski Rusiji.

Uvodoma omenja Walden silno obsežno zdravstveno propagando ljudskega komisarijata za zdravstvo ,ki prodira v najoddaljenejše vasi. Posebno važna ustanova so pa ljudska okrevališča. Ta okrevališča so namestili v prvi vrsti po nacijonaliziranih gradovih in vilah v kopališčih, na veleposestvih in v predmestjih, kakor tudi po samostanih V bivšem carskem gradu v Livadiji na Krimu je prostora za 1500 oseb. Sedaj grade za okrevališča že nove hiše, v katerih bo prostora za 2000 v vsaki.

Za reden vsakotedenski počitek delovnega ljudstva je poskrbljeno na ta način, da traja počitek na koncu vsakega tedna nepretrgano 42 ur. Dopust je zakonito določen na 14 dni, v zdravju škodljivih obratih pa na 4 tedne.

Od l. 1920 je urejenih 550 ljudskih okrevališč. Trije tipi teh domov so: za 100 do 150 oseb, za 300 do 500 oseb in za 1000 do 1800 oseb. Načelo za vse domove je: Kdor se ne zna prav odpočiti, tudi ne zna dobro delati. Okrevališče »Dolgije Prudi« pri Moskvi, kjer je prostora za 100 oseb, služi obenem za znanstveno proučavanje razumnega odpočitka. Tu izdelujejo pravila za vse domove. Razen domov za odraščene so tudi posebni domovi za matere z otroci. Dalje imajo »plavajoča« okrevališča na ladjah. Kdo je oddiha potreben in zanj opravičen, določajo posebni odbori, sestavljeni iz zastopnikov tovarn, obratov in uradov. Za vzdrževanje in izpopolnitev domov plačuje vsak delavec 2 odstotka svoje plače strokovnim organizacijam. Drugih stroškov v ta namen delavec nima.

Red v domovih je zelo strog; načelujejo zdravniki. Za oddih določene delavce najprej temeljito preiščejo in razdele v štiri oddelke: popolnoma zdrave, nevrastenike, slabotne in okrevajoče. Vsak oddelek ima svoj poseben načrt, po katerem se ureja vsakdanje življenje v domovih. Osebe 2., 3. in 4. oddelka imajo določene le malo telovadbe in sporta, deloma pa jim je to popolnoma zabranjeno. Učinek sporta in telovadbe na telo se stalno preiskuje in vpisuje. Na ta način doženejo najboljša pravila za vse domove. Tudi spanje in njegove motitve kontrolirajo s posebnimi aparati. Splošni dnevni red je ta:

Vstajajo ob 7. zjutraj, na kar sledi temeljito umivanje. Ob 8. zajutrek. Od pol 9. do 10. prosto; ta čas se navadno porabi za priprave za večerne prireditve (gledališče, glasba). Ob 10. solnčna kopel, ob pol 11. kopanje in plavanje. Prosto. Ob pol 13. zborovo petje; pokazalo se je, da petje pred obedom zelo dobro vpliva na telesne funkcije Ob 13. obed. Od 14. do 16. popoln počitek v postelji. Ob 16. veslanje, nato prosto do večerje; ta čas se često porabi za izlete. Ob 19. večerja. Od pol 21. do 22. čitanje, predavanja, koncerti, gledališče itd. Načelo: Po zunanjem čiščenju notranje čiščenje. Na kakovost in pripravo hrane se polaga glavna važnost. Vsak oskrbovanec dobi dnevno 4880 kalorij. Zdravniki nadzorujejo kuhinjo in so za kakovost jedil odgovorni. Vsaka alkoholna pijača je brezpogojno prepovedana. Za pijačo služijo voda, čaj in mleko. Pušenje je na prostem dovoljeno. V vsaki sobi spe po štiri osebe; spalnice so ločene po spolih. Oblačijo in slačijo se v posebnih prostorih; v spalnico ne sme nihče vzeti s seboj obleke. Ravno tako so posebni prostori za umivanje. Pred jedjo si mora vsak umiti roke. Od maja do oktobra jedo na prostem. Strežejo pri jedi kakor v prvih meščanskih restavracijah. Če ni večjega razkošja, je to le zato, ker ni denarja. V velikem Kalininovem okrevališču opozarjajo, da je namizno in posteljno perilo, ki je sicer iz dobrega, toda grobega platna, še iz prve dobave državnih predilnic iz l. 1922; nove dobave bodo prinesle splošno običajno kakovost perila. To okrevališče leži 50 km daleč od Moskve, je še skoraj čisto novo in ima prostora za 2000 oseb. Zgrajeno je sredi gozda. Za spalnice služi nekaj nacijonaliziranih vil. Povsodi je uvedena električna razsvetljava. Ob 11. zvečer z generalnim pretikalnikom ugasnejo vse luči, da preprečijo branje ponoči. Elektriko imenuje ljudstvo »Leninovo luč«, saj so marsikje prešli od »lučine« — trske naravnost k elektriki. Elektrifikacija, ki jo je uvedel Lenin, se trajno izpopolnjuje z izrabo vodnih sil. — Kot jedilnice služijo tri velike steklene dvorane. Streže se skupinam po 250 oseb, in sicer opravlja to službo ena sama »domača sotrudnica«. To je mogoče na ta način, da pripeljejo jedi iz kuhinje na vozičkih popolnoma servirane prav do miz. Na mizah stojijo napisi s prošnjo, da naj vsak strežbo podpira na ta način, da rabljeno posodo in orodje sam zloži skupaj.

V Kalininovem domu so vsak teden tri gledališke predstave, pri katerih gostujejo igralci prvih moskovskih gledališč. Sedaj dovršujejo gledališke prostore za 2000 oseb. Urejeni so prostori za za vsakovrstne sporte; izključen je nogomet iz zdravstvenih razlogov. V paviljonih so urejene čitalnice, kjer ne sme nihče govoriti. Najnovejše politične vesti s celega sveta se naznanjajo na električno razsvetljenih deskah.

Od gostov po ljudskih okrevališčih je 95 odstotkov izven strank, 5 odstotkov je komunistov. — Bolnih ali bolezni sumljivih oseb, v domovih ne sprejemajo, marveč jih oddajajo v zdravilišča.

Posebna ustanova za lahko bolne so večerni sanatoriji. Bolniki redno opravljajo svoj poklic, po končanem delu, to je ob 4. ali 5. popoldne pa odidejo v zavode, kjer dobe zdravniško oskrbo in zdravo hrano, tam imajo priliko za oddih in tam tudi spe. Vse pod zdravniškim nadzorstvom. S temi odredbami se dosegajo dobri uspehi posebno pri lahnih obolenjih na želodcu in živcih.

Gusar in večni kavalir

Človek nikdar ni zadovoljen s tem, kar ima, to je stara stvar. Tako tudi Ramon Novarro ni zadovoljen s tem, da mora vedno igrati kavalirje in da mora biti okreten, spodobnega vedenja in vzor mladeniča v vsakem oziru. Gledal je priprave za svoje nove filme mirno, t. j. s tistim zanimanjem, ki ga imajo režiserji radi in ki se ga ne boje. Toda čez nekaj časa je postal energičen ter je brezpogojno zahteval vloge, v kateri bi mogel pokazati, da je v resnici dober igralec in ne samo fant okretnih manir. Režiser S. Robertson mu je končno obljubil izpolniti njegovo željo ter mu rekel, da je pripravil film iz gusarskega življenja, divji in romantičen. Toda če se je Ramon Novarro veselil, da bo tako lahko pustil rasti brado in se bo smel divje obnašati, se je motil; kajti film režiserja Robertsona je bil v resnici divji in romantičen, toda Ramon je dobil v njem vlogo španskega poslanika, ki je imel premagati gusarje in rešiti svojo ljubljenko iz njihovih pesti. Kot za ironijo je dobil ta film še naslov »Kraljev kavalir« in na ta način mora ostati Ramon Novarro v resnici kavalir in gentleman, čeprav si tega ne želi.

Želja se ji je izpolnila

Na židovskem pokopališču se je pripetil te dni čuden dogodek. Šestdesetletna Rojca Niesenholz je prišla v spremstvu svojega sorodnika Broneta obiskat grob svojega moža, ki je bil pred letom dni umrl in ga ni mogla pozabiti. Žena, ki se ji je od žalosti skoraj omračil um, je objela kameniti spomenik in ihteč klicala: »Vzemi me k sebi, ker brez tebe ne morem živeti!« Tako je dolgo tarnala, a njen sorodnik se je za nekaj korakov oddaljil. Tedaj je pa na grobu popustila zrahljana zemlja, težki spomenik se je podrl in pokopal pod seboj Niesenholzovo. Sorodnik je hitel po zdravnika, ki pa je ugotovil, da je žena mrtva — kamen jo je ubil.

S kapo v roki pred medveda

Kmetski poslanci v poljskem sejmu drže zelo veliko na to, da tudi nazunaj kažejo svojo pripadnost kmetskemu stanu. Ne nosijo ovratnice, a obuti so v visoke škornje. Celo Witoš, najznamenitejši kmetski voditelj, ki je bil že trikrat ministrski predsednik, ni še nikdar prišel v sejm z ovratnico ali mestnimi čevlji. Ti kmetski možje prinašajo v sejm tudi svežo in učinkovito kmetsko govorico. Tako je huculski poslanec Skekerik podal v sejmu pritožbe svojih karpatskih volivcev proti nezmiselnim birokratskim odredbam, s katerimi jih osrečuje vlada. Med drugim je rekel: »Medvedi in volki tekmujejo med seboj, kako bi napravili več škode med našimi čredami. Imamo pa odredbo, da medvedov na smemo ubijati, če imajo mlade. Moramo se torej prazničnо obleči in iti na obisk k medvedom ter jih uljudno vprašati: »Pan medved, ali imaš morda otroke?« — Streljati medvedov torej ne smemo in jih tudi strašiti s streli iz pištole, kakor smo delali preje, kajti prepovedali so nam pištole nositi. Ne preostaja nam torej nič drugega, nego da gremo s kapo v roki k medvedom in jih uljudno prosimo, da blagohotno pomiloste naše črede. Če se hoče gospod minister o vsem tem osebno informirati pri medvedih, nimam seveda prav nič proti temu, da jih povabi v Varšavo.« — Te dovtipne besede kmetskega poslanca so osvežile ozračje sejma, vse se je od srca smejalo in uspeh jim je zagotovljen.

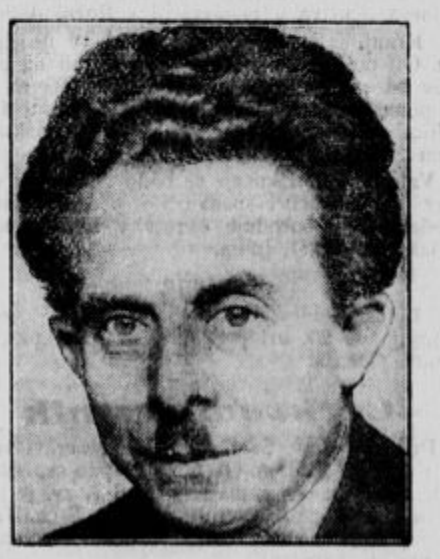

Prvi nemški komunist poslanec Svenk, ki je prišel v predsedstvo pruskega deželnega zbora kot podpredsednik skupščine.